

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

Ljudska

PRAVICA

Leto XX. Stev. 253

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

• LJUDSKA PRAVICA •
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
VEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z •BORBO•

KONFERENCA ZAHODNIH OKUPACIJSKIH SIL IN ZAHODNE NEMČIJE

V Parizu pripravljajo dokončni sporazum o ukinitvi okupacije in o suverenosti Zahodne Nemčije

V palači Ch...lot so se snoči sestali Eden, Dulles, Mendès-France in Adenauer, da vskladijo osnutke sporazuma, ki so jih pripravili okupacijski komisarji v smislu zaključkov londonske konference

Pariz, 20. okt. (Tanjug). — Britanski zunanji minister Eden je danes popoldne prispel v Pariz. Takoj po prihodu se je sestel z Dullesom, ki je medtem prav tako že prispel iz Washingtona v Pariz, z Mendès-Franceom in Adenauerjem. Obravnava so sporazum, po katerem naj bi Nemčija dosegla popolno suverenost in naj bi se zaključila njena devetletna okupacija. Kakor kaže je bil že danes dosežen domača popoln sporazum o ukinitvi okupacije Nemčije. Za jutri je napovedan še kratek razgovor med štirimi državniki. Sporazum bodo objavili verjetno v soboto.

Devet zunanjih ministrov, ki se na londonski konferenci sporazumeli o organizaciji evrop-
ske obrambe, se bo sestalo jutri popoldne in sklepalo o sprejemu Nemčije in Italije v Zahodno-

evropsko zvezo (bruseljski pakt) in o načrtih za nadzorstvo nad zahodnoevropsko oborožitvijo. — Svet ministrov Atlantskega pakta se bo sestel v petek in sklepal o sprejemu Zahodne Nemčije v to organizacijo. Kaže, da bodo pariški sestanki in konference zahodnih ministrov zaključeni v soboto.

Okrog palače Chaillot, v kateri je bila konferenca zunanjih ministrov zahodnih zaveznih okupacijskih sil in Zahodne Nemčije, so danes razpostavili policijske straže. Glasilo KPF »Humanité« je namreč pozvalo vse »rodoljube«, naj pošljejo svoje delegacije pred palačo sveta Atlantskega pakta in protestirajo. Policija je razglasila, da v palačo ne bodo pustili nobenih delegacij.

Zunanji ministri so se sestali popoldne okrog 17. ure. Najprej je bilo na dnevnem redu vprašanje o odpravi okupacijskega statusa za Zahodno Nemčijo. Dokončno so vskladili besedila sporazuma, ki so jih sestavili visoki komisarji v Zahodni Nemčiji ob pomoči svojih in nemških strokovnjakov. Ti dokumenti se nanašajo na spremembo bonnskih sporazumov v smislu načel, o katerih so se sporazumeli že na londonski konferenci.

Grški vodilni politiki na poti

Atene, 20. okt. (Tanjug). Grški obrambni minister Kanelopoulos je odpotoval danes v Pariz na konferenco ministrov držav Atlantskega pakta.

Baje bo potoval te dni v Pariz razen zunanjega ministra Stefanopulosa, ki bo konferenci predsedoval, tudi ministrski predsednik maršal Papagos, ki se bo najbrž sestel z generalnim tajnikom Atlantskega pakta lordom Ismayem in vrhovnim poveljnikom generalom Gruentherjem. Domnevajo, da se bo maršal Papagos sestel tudi z Dullesom.

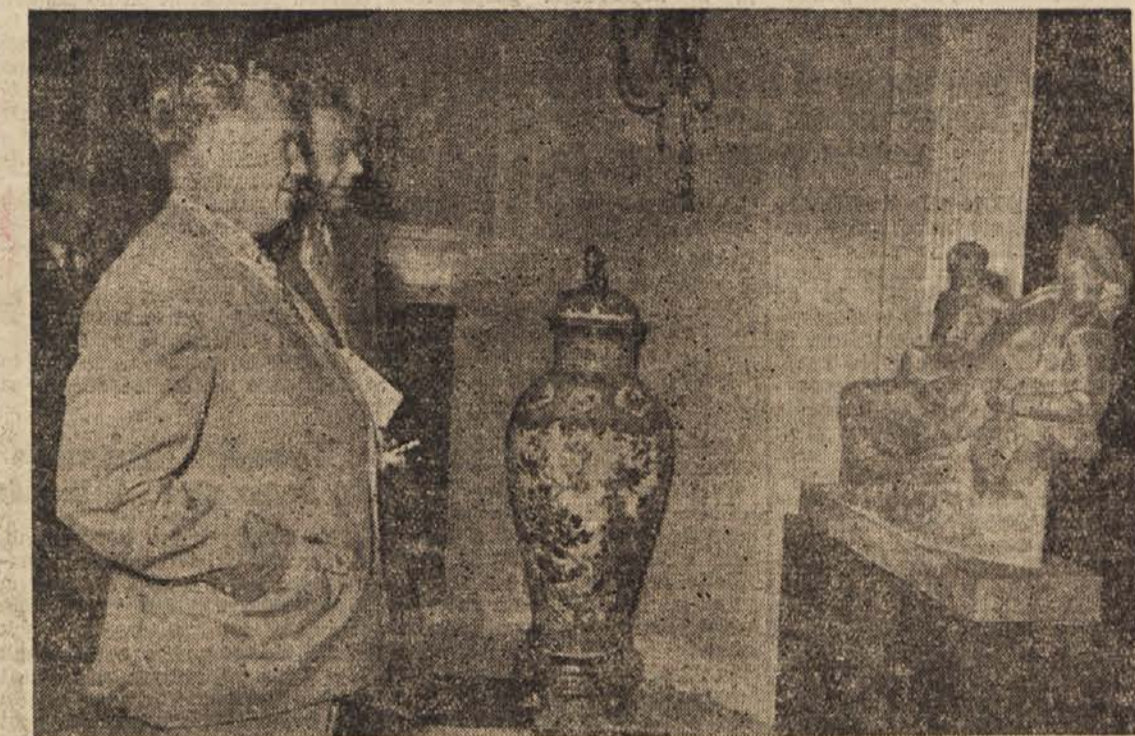
GOVOR PREDSEDNIKA IZVRŠNEGA SVETA LR SLOVENIJE BORISA KRAIGHERJA O VPRAŠANJU KOMUN

Komuna je tista skupnost proizvajalcev

ki je neposredno zainteresirana na razvoju gospodarstva na zaokroženem področju

Ljubljana, 20. oktobra
Kakor smo že poročali v včerajšnji številki našega lista, je predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, tovariš Boris Kraigher poročal v sredo popoldne v dvorani Doma sindikatov političnemu aktivu prvega rajona o vprašanju komun. Med drugim je dejal:

Tovariši! V zadnjih mesecih roma konec leta 1946 naprej smo usmerjali težišče našega gospodarstva in smo morali zaradi tega osredotočiti vse naše sile za izgradnjo velikih industrijskih objektov, ki predstavljajo osnovne pogoje, da smo lahko premagali gospodarsko in tehnično zaostalost Jugoslavije. V zadnjih letih gremo v celotnem gospodarskem življenju korak naprej in v tem, mislim, je osnova, ki omogoča preiti k oblikovanju komun. Medtem ko smo v prvih letih osredotočili vse naše sile na osnovne gospodarske objekte, je sedaj pogoj za nadaljnji razvoj celotnega gospodarstva v tem, da širimo našo fronto in da razvijamo naše gospodarstvo, da gremo v širino. Pogoj za nadaljnji napredek gospodarstva v naši državi je sedaj razvijanje čim večjega števila malih obratov, čim večje raznovrstnosti v proizvodnji. Takšno raznovrstnost pa je mogoče doseči edino z našim širšim gospodarsko inicijativno naših ljudi, inicijativno delovnih kolektivov, skupnosti proizvajalcev, v celotnem našem življenju. Za nas je sedaj bistveno vprašanje razvijanje in modernizacija kmetijske proizvodnje, razvijanje in modernizacija obrtniške proizvodnje, predelovalne industrije in cele vrste malih industrijskih obratov, gostinskih kapacitet itd. Eden izmed teh pogojev za to, da bi mogli vse to doseči, je tudi dvigovanje kulturne ravni naših proizvajalcev. Zato pa v zadnjih darskega življenja predvsem na gradnjo novih objektov, s katerimi smo potem mogli ustvarjati osnove za napredek celotnega gospodarskega življenja, ustvarjati neke temeljne osnove za celotno našo

Predsednik Tito je ob 10-letnici osvoboditve Beograda prejel od Beograđanov lepo darilo

II. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV CRNE GORE

Za odstranitev gospodarske zaostalosti Crne gore

SO KOMUNISTI IN VES ČRNOGORSKI NAROD DOSEGLI LEPE USPEHE

Referat o perečih nalogah ZK Crne gore je podal sekretar CK ZK Crne gore tov. Blažo Jovanović

Titograd, 20. okt. (Tanjug)
V novem poslopu Ljudske skupščine Crne gore se je začel danes dopoldne v navzočnosti nad 200 delegatov in mnogih gostov II. kongres ZK Crne gore. Začel ga je sekretar CK ZK Crne gore Blažo Jovanović, ki je pozdravil predstavnika CK ZK Jugoslavije tov. Svetozarja Vukmanovića-Tempa in predstavnika CK ZK iz republik, med njimi iz Slovenije Borisa Žiharla. — Na Jovanovičev poziv je kongres z enominutnim molkom počastil spomin velikih revolucionarjev in uglednih voditeljev Ivana Milutinovića, Borisa Kidriča in ostalih komunistov, ki so umrli med I. in II. kongresom. Potem pa je

prebral pozdravno pismo tovariša Tita, ki se glasi:

»Dragi tovariši!

Ob vašem kongresu pošiljam delegatom in vsem članom ZK Crne gore tople pozdrave in čestitke z željo, da bi kongres uspešno delal in da bi sprejeli konstruktivne sklepe. Prepričan sem, da bodo sklepi, ki jih boste sprejeli na podlagi dosedanjih izkušenj tako pozitivnih kakor negativnih, zelo važni ne le za okrepitev Zveze komunistov Crne gore ter za ideološko in politično izobrazbo njenih članov, marveč tudi za njihovo usposabljanje za vlogo voditeljev delovnih ljudi Crne gore, ki jim je določena s sklepi VI. kongresa. Seveda s tem ni izčrpana vloga komunistov, marveč mora ta vloga priti do polnega izraza tudi v njihovem sodelovanju in prednjačenju v graditvi socializma na vseh področjih dejavnosti, zlasti v formiranju socialističnih zavesti v množicah in v pravnem razvoju naše stvarnosti. Smrt fašizmu — Svoboda narodu!

Delegati in gostje so spremljali branje pisma stoji in s prisrčnimi ovacijami tovarišu Titu.

Po izvolitvi predsedstva je sprejel kongres naslednji dnevni red: Poročilo CK o delu ZK med I. in II. kongresom, referat o perečih nalogah ZK, poročilo revizijske komisije ter izvolitev CK ZK Crne gore in revizijske komisije.

Referat o perečih nalogah ZK Crne gore

Boj za odstranitev gospodarske zaostalosti Crne gore, delovne naloge v snovanju in graditvi komun, družbeno samoupravljanje in vprašanje vasi, to so glavna vprašanja v referatu CK ZK Crne gore tov. Blažo Jovanovića. V političnem delu je govoril o tržaškem vprašanju in poudaril, da je pravilna in dosledna politika naše države tudi tokrat dosegla pomembno zmago nad raznimi iredentističnimi in protijugoslovanskimi zahtevami ne le po Trstu, marveč tudi po velikem delu naše obale. Res nismo dobili vsega, kar nam gre, zato pa smo uredili težavno in pereče vprašanje, ki je težilo našo deželo in dajalo povod za razna trenja.

V boju za odstranitev gospodarske zaostalosti Crne gore so komunisti in ves Črnogorski narod prispevali največje napore, ki so rodili zelo lepe uspehe. Crna gora je po vojni zelo napredovala. Prav zdaj gradi objekte, ki

jo bodo dvignili iz zaostalosti. Zlasti je treba poudariti, da so bili dosednji uspehi v tej republiki doseženi samo ob pomoči vse jugoslovanske skupnosti in da bodo bolj razvite republike tudi v prihodnje podpirale njeno gospodarsko graditve. Ko je govoril o komunah, je tov. Jovanović poudaril, da morajo biti gospodarsko aktivne, da pa ne smemo gledati nanje skozi gospodarstvo posameznih okrajev, ki je čisto nezadovoljivo, marveč skozi možnosti perspektive njihovega nadaljnega razvoja. Komune naj sestavljajo mesia, mesteca in industrijska naselja z najbližjo kmečko okolico. Za Crno goro bi bilo najkoristneje in najpravišnje, da bi bile komune neposredno povezane z organi republike, brez posredovanja okrajev. Delavski razred Crne gore se se še oblikuje in zato nima večjih delavskih tradicij. V glavnem prihajajo iz vrst kmetov, ki vsaj za zdaj še prinašajo precej primitivizma in zaostalosti v delo podjetij in v delavsko samoupravljanje. Proti raznim škodljivim pojavom v vrstah delavskega razreda se je treba vztrajno boriti. Nosilci te borbe morajo biti najbolj zavedne sile — komunisti. Pri tem je treba imeti pred očmi izredno nalogo ne le ZK, marveč tudi SZDL in sindikatov pri socialistični vzgoji delavskega razreda v Crni gori.

Crni gori zelo primanjkuje i valificirane delovne sile. Se z večjo vneto bo treba ustanovljati tečajne, seminarje in večerne delavske šole. Idejno in politično delo mora biti povezano z vsakdanjim delom in delom v podjetju, ker je to najuspešnejša pot, da se delavci usposobijo, da bodo pravilno in pravočasno reagirali na škodljive pojave in protisocialistične težnje. Večjo pozornost bo treba posvetiti pospeševanju kmetijstva, Crna gora ima sedaj pogoje, da zagotovi nažel razvoj kmetijske proizvodnje. Kmetijske zadruge delujejo v vseh občinah. Treba je napeti vse sile tudi za komunalno izgraditve vasi, za graditev cest in cistern, za elektrifikacijo itd.

Ob koncu je tov. Jovanović govoril o delu družbenih organizacij in zlasti poudaril pomen dela z mladino, posebno z vaško. Čeprav so ženske v Crni gori politično zelo dejavne, mnogi še zmeraj dokaj konservativno in primitivno gledajo nanje. Naloga ZK je, da se bori proti tem nazorom. Ženske naj bodo plačane enako kakor moški, če imajo iste kvalifikacije in če opravljajo enako delo. Zlasti je treba nastopiti proti nepravilnemu odpuščenju žensk iz služb.

IZJAVA NAŠEGA NOVEGA VELEPOSLANIKA V INDIJI BOGDANA CRNOBRNJE

MEDNARODNI POMEN OBISKA predsednika Tita v Indiji in Burmi

Beograd, 20. okt. Novi jugoslovanski veleposlanik v Indiji Bogdan Crnobrnja je sprejel diplomatskega uradnika Tanjuga in mu odgovoril na vrsto vprašanj v zvezi z obiskom predsednika republike v Indiji in Burmi. Veleposlanik je izjavil:

»Prepričan sem, da bodo vsi miroljubni ljudje na svetu sprejeli obisk predsednika republike maršala Tita v Indiji kot prispevek k utrditvi miru. Jugoslovanski narodi z velikim odobravanjem in simpatijami pričakujejo ta dogodek,« je dejal veleposlanik Crnobrnja in pripomnil, da so »pogoji za utrditev miru in težnje, da bi v svetu vzpostavili takšne odnose, v katerih bo agresivnim silam čedalje težje delovati, zdaj bolj kot prej.«

Za jugoslovansko-indijske odnose je značilno medsebojno razumevanje in prijateljsko sodelovanje.

»Pogosto zelo podobna ali istovetna gledišča o mnogih mednarodnih vprašanjih, zlasti v OZN, dalje podobnost problemov, izvirajočih iz gospodarskega razvoja in boj za utrditev nacionalne neodvisnosti,« je dejal, »vse to je značilno za prijateljske odnose med obema državama. Nedavni obiski uglednih indijskih predstavnikov v Jugoslaviji in jugoslovanskih predstavnikov v Indiji so prispevali k še boljšemu medsebojnemu razumevanju. Izraz takšnega razvoja bo tudi bližnji obisk predsednika naše republike v Indiji.«

Veleposlanik Kroll pri Vladimiru Popoviću

Beograd, 20. okt. (Tanjug). Zahodnonemški veleposlanik v Beogradu dr. Hans Kroll je danes dopoldne obiskal predsednika zunanjepolitičnega odbora Zveze ljudske skupščine Vladimira Popovića.

Vremenska napoved

hidrometeorološke službe LRS
Napoved vremena: Zjutraj se precej oblačno, nato razjasnitve do pretežno lepega vremena. Temperatura med 5 in 10 stopinj, podnevi med 13 in 18 stopinj Celzija. Na Primorenem slaba burja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

GOVOR PREDSEDNIKA IZVRŠNEGA SVETA BORISA KRAIGHERJA O KOMUNAH

KOMUNE BODO PREDSTAVLJALE PODROČJA KI IMAJO V OSNOVI SKUPNE INTERESE

(Nadaljevanje s 1. strani)
letih resno razpravljamo o tej iniciativi na široki fronti in o krepitvi celotnega našega gospodarskega življenja. Da pa bi v tem mogli uspeti, so nam potrebne tudi nove organizacijske obli-

ke v družbenem življenju. Zato vprašanje komun, iskanje novih, širokih oblik v celotnem našem življenju, ni samo vprašanje nadaljnje demokratizacije, ampak je to neposredna gospodarska nujnost.

Ustanavljanje komun ni samo nova organizacijska oblika, ampak pomeni novo stopnjo v razvoju našega gospodarstva

Mislím, da je zelo krivično in zelo neumestno govorenje nekaterih ljudi, ki je precej širjeno, da pomeni komuna zopet nekakšno reorganizacijo in da spet delamo nekakšne eksperimente v našem gospodarskem in družbenem življenju sploh. Takšno govorenje dokazuje nerazumevanje nujnosti teh sprememb, nujnosti teh novih ukrepov, ki se jih moramo v našem družbenem življenju lotiti. Vse govorenje, ki smo ga slišali o stalnih organizacijah v gospodarstvu, dokazuje v bistvu nerazumevanje našega razvoja in manifestira filistrski duh, ki je marsikje še zelo močan. To so vse tiste govornice, ki naš hitri razvoj primerjajo z zapadnimi državami in nas kritizirajo, češ če se tam lahko mnogo počasneje, z mnogo širšimi diskusijami lotevajo raznih sprememb, naj bi tudi mi s temi stvarmi počakali in da moramo tudi mi organizacijske oblike, ki smo jih včeraj ustvarili, v praksi preizkusiti in da šele potem lahko gremo na nove oblike. Mi v resnici mnogo ustvarjamo, toda ne zaradi tega, ker bi eksperimentirali in ker bi smatrali, da je to, kar smo doslej napravili, napačno, ampak je to posledica izredno hitrega razvoja gospodarskega življenja in naše družbe v smeri utrjevanja in razvijanja socialističnih odnosov. Dejstvo je, da smo stopili na pot revolucije in ta pot ne more biti drugačna kot burna. Filistrom seveda takšne spremembe in razvoj niso všeč, ker so pač navajeni stare mentalitete avstroogrskega uradovanja in gledanja na življenje in zahtevajo 20 let, da razumejo neko obstoječo organizacijo. Mi seveda s tako avstroogrsko organizacijo in brzino ne bi nikdar dosegli takšnega razvoja naše družbe. Zaradi tega tudi moramo stalno razvijati naše družbene odnose, organizacijo naših družbenih organov, naše oblasti in družbenega upravljanja v celotnem našem življenju in še posebno delavskega upravljanja v gospodarstvu. Cisto gotovo je, da oblike, ki smo jih v zadnjih letih sprejeli in tiste, ki jih sedaj uvajamo, še tudi ne bodo dokončne. Potrebne bodo še mnoge spremembe. Če ko smo pred nekaj leti sprejemali predloge o ljudskih odborih, smo se zavedali, da so nekatere postavke izključno in samo začasne značaja in da jih bomo morali zelo kmalu spremeniti, da bomo morali spreminjati ves naš sistem glede odnosov med zbori proizvajalcev in okrajnimi ter mestnimi zbori in da se bodo ti odnosi v bodoče še zelo hitro spreminjali. Korak naprej moramo napraviti organizirano zato, da bomo lahko sledili tiste naloge, ki so sedaj neposredno pred nami in katerih uresničevanje je potrebno za nadaljnje razvijanje celotnega našega življenja. O tem govorim zato, ker smatram, da se moramo zavedati, da ustvarjanje komun ni samo neka nova organizacijska oblika, ampak da to pomeni novo stopnjo v razvoju našega gospodarskega živ-

ljenja in v zvezi s tem v razvoju družbenega življenja sploh.

Utrdili smo socialistične odnose v naši industriji, na vseh področjih našega gospodarstva moramo preiti na utrjevanje odnosov pri drobni proizvodnji, kot so kmetijstvo, obrtništvo, uslužnostna dejavnost, stanovanjska izgradnja, torej na področju celotne naše drobne in uslužnostne proizvodnje oziroma dejavnosti. Če tako gledamo na potrebne oblike bodočnosti, mislim, da nam more biti takoj jasno, kaj pravzaprav v zvezi s takšno perspektivo predstavlja komun. Ta predstavlja, po mojem mnenju, tisto skupnost proizvajalcev, ki so neposredno zainteresirani za razvoj gospodarstva na nekem določenem zaokroženem področju. Zaradi tega, mislim, da te komun ne morejo biti teritorialno niti preširoke, niti preozke. Predstavljale bodo tista področja in terene, ki imajo v osnovi skupne interese. Za takšne asociacije je važno, da razumejo potrebe in da se zavedajo pomena razvoja industrijskih obratov na svojem področju in da je v njihovem skupnem interesu žrtvovati takšna in takšna sredstva za nadaljnji razvoj industrijskih obratov, da je v interesu vseh proizvajalcev na tem področju, pomagati in razvijati kmetijsko proizvodnjo, prometne razmere in graditi komunikacije, ustanoviti takšna in takšna trgovska podjetja, razširiti gostinsko omrežje, razvijati v določenih smerih obrtniško dejavnost itd.

Ko v zadnjih letih mnogo kritiziramo, recimo v Ljubljani, obrtništvo zaradi visokih cen, nekaletnih izdelkov itd., se moramo predvsem zavedati, da je treba najti vzroke tega, ki pa niso vedno samo pri naših obrtnikih, ampak v tem, da smo prišli v socialističnem gospodarstvu naprej, nismo pa ustvarili pogojev za razvoj socialistične obrtne dejavnosti, ne zato, ker bi morda pozabili na te dejavnosti, ampak zato, ker nismo mogli, ker smo morali naše sile orientirati na osnovno področje našega gospodarskega življenja. Da bi lahko odpravili anomalije, ki so se pri tem razvile na področju našega obrtništva, moramo ustvariti za to obrtništvo in za te dejavnosti pogoje in jim omogočiti, da se razvijajo tako, kot je v interesu določenih komun. V tem okviru, mislim, se bodo v bodoče razvijale komun in najbrž je zdaj pregodaj ostro zahtevati konkretne meje posameznih komun. Vedeti moramo, kaj komun pomeni, kaj hočemo s tem doseči in kako ustvariti zaroček komun, ki bo omogočil nadaljnji razvoj, kar bo pokazalo, kje se lahko razvijajo komun in kje ne, oziroma kje smo šli preširoko pri združevanju raznih teritorijev v celoto. To bo pač pokazala bodočnost in zato mislim, da glede vprašanja komun iz perspektivnega stališča ne moremo še danes dati dokončne organizacijske oblike, ki bi jim potem dali ime komun.

V sedanjem gospodarskem razvoju je okraj že preveč centralizirana instanca

V preteklih letih smo smatrali za osnovno povezavo proizvajalcev naše okraje in smo zato smatrali, da je okraj tista osnovna družbena formacija, ki bo omogočala razvijanje in širjenje iniciative v gospodarskem življenju. Pred štirimi leti smo prišli do tega, da smo celotno vodstvo, celotno gospodarstvo, začeli prenašati na okraje. Zato smo likvidirali celo vrsto direktij in organizacij na posameznih gospodarskih področjih in v industrijskih vejah ter smo prenesli skrb za nadaljnji gospodarski razvoj na okraje, kot na tisto povezavo proizvajalcev, ki lahko najbolj razume potrebe našega gospodarstva. Sedaj pa vse kaže, da je tudi že okraj ovira za nadaljnji razvoj gospodarstva, da tudi iz okraja že prihaja nekakšna centralistična težnja, ki ne more razvijati dovolj široke iniciative v proizvodnji, ki smo jo nekoč združevali na ministrstvu za komunale zadeve in o kateri smo nekoč govorili kot o dopolnilni proizvodnji.

Za vse to je okraj zdaj že preveč centralizirana instanca in smatram, da moramo preiti na nižje organe, da moramo dati osnovne pristojnosti v našem gospodarskem življenju tem osnovnim organizacijam. Zavedati se moramo, da smo imeli leta 1948 in 1947, ko smo sprejemali petletni plan, naše jugoslovansko gospodarstvo popolnoma centralizirano in da smo ga v letu 1948 še bolj centralizirali ter da je šel naš proces tedaj na centralistično osnovo. To ni bila napaka, ampak nujnost. Pozneje pa smo že ustvarili možnosti, da smo se lahko lotili decentralizacije in smo jo tudi izvedli. Takrat smo ustanovili mnogo republikanskih centralnih organizacij, uprav in vodstev na posameznih gospodarskih področjih. V nadaljnji razvojni stopnji smo prešli k temu, da smo stvari prenašali na okraje. Sedaj pa ne gremo na to, da bi pravice prenašali na nižje organe — komun, ampak gremo, ko se ustvarjajo novi organi našega družbenega življenja bistven ko-

rak naprej. Pogoje za to smo dosegli, ko smo zaupali skrb za naše gospodarstvo okrajem in ko smo uvedli delavsko upravljanje. S tem smo ustvarili pogoje za bistven preskok, ki pa ne pomeni več nadaljnje decentralizacije in prenašanja obveznosti na nižje organe, ampak obratno, da se na terenu ustvarjajo organi celotnega našega družbenega življenja in da se od tam predajajo posamezni posli višjim organizacijam družbenega upravljanja.

Vso gospodarsko aktivnost bomo tako rekoč razvijali v bodočih komunah. Velik del prometa, socialnega zavarovanja, zdravstvene aktivnosti itd., se bo lahko razvijal v komunah. To pa zahteva organizacijo višje stopnje, združevanja sredstev in ustvarjanje materialne osnove za

Z resnično skupnostjo komun bomo nastopili, ko bomo prešli k likvidaciji in odmiranju države

Ko razpravljamo o komunah, si moramo biti teoretično na jasnem, kaj naj v osnovi ta komuna predstavlja, kaj naj predstavlja skupnost komun oziroma tak okraj. Ko govorimo o komunah in o skupnosti komun, se večkrat nekako izogibamo besede okraj in raje uporabljamo pojem skupnost komun, vendar pa se moramo zavedati, da bo še precej časa skupnost komun okraj in da bomo še precej časa imeli okraj za organizacijo z značilnostmi državne organizacije, formirane od zgoraj navzdol in bo moral okraj še precej časa v tem okviru delovati kot družbeni organ upravljanja. Z resnično skupnostjo komun bomo nastopili, ko bomo prešli z odločnim korakom k likvidaciji in odmiranju države. Mi imamo perspektivo odmiranja države stalno pred seboj, vendar pa ne smemo pri tem pretirati in prehitovati ter pozabljati na dejstvo, da ostane še cel sistem državne uprave, ki se še dolgo ne bo mogel bistveno spremeniti. Mi tudi ne smemo prehitovati, ker bi to povzročilo zmedo in onemogočalo normalen razvoj v našem gospodarskem življenju. Marsikdo se boji tega izraza, kadar govorimo, da ne smemo dovoljevati, da gremo v neko anarhijo, ker mislimo, da je takšno pojmovanje ostanek birokratske miselnosti.

Tu se kažejo znaki strahu, kakršnega so birokrati kazali takrat, ko smo začeli radikalnejšo decentralizacijo — uvajati delavsko samoupravljanje, prenašati pristojnosti na okraje, ukinjati direktije in podobne centralne institucije. Taki birokratski pogledi, kot so jih kazali predstavniki republikanskih centralnih institucij in pred temi predstavniki zveznih centralnih institucij, se kažejo sedaj tudi pri predstavnikih okrajnih centrov.

Zaradi teh birokratskih tendenc pa seveda ne smemo pozabiti na elemente, ki bi nas v razvoju naše družbe pripeljali do tega, da bi ne šli koraka naprej, marveč bi celotnemu razvoju več škodovali kot koristili. Brez dvoma je v Sloveniji situacija za

razvijanje naše socialne politike in kulturno prosvetne politike na višji stopnji združenih skupnosti komun oziroma okrajem in na stopnji republik oziroma federacije. Ravno tako ostane takšna aktivnost še zdaj na področju gospodarstva, komunalne izgradnje, kjer bomo imeli mnoge probleme, ki jih ne bomo mogli reševati v komunah, ampak samo v skupnosti komun. To se pravi, da se lotevamo nečesa popolnoma novega. Seveda tega prehoda ni mogoče napraviti čez noč, da bi čez noč likvidirali vse sedanjo organizacijo naše družbe in prešli na novo organizacijo. Tega prvič praktično ni mogoče napraviti, drugič pa bi od tega ne imeli nobene koristi. Tudi ni nobene potrebe po tem, da stvari napravimo na tak način.

Kako bo s komunami v Ljubljani

Ce gledamo na komunne tako, kot sem dejal v začetku, potem mislim, da moramo tudi v vprašanju ustanavljanja komun v Ljubljani, zavzeti določeno stališče. Poudariti bi, da je vse, kar govorim, moje mnenje, ki seveda ni za nikogar obvezno. V zvezi z vprašanjem ustanavljanja komun v Ljubljani obstaja več variant. Obstajata predvsem dve koncepciji: ali da bi mesto Ljubljana kot celota z večjo ali manjšo periferijo predstavljalo komunno, ali pa da Ljubljano razdelimo na nekaj področij, ki bi predstavljala samostojne komunne in bi bila Ljubljana pravzaprav že nekakšna skupnost komun, kateri bi se lahko priključilo tudi širše področje okrog Ljubljane.

Ce gledamo na vprašanje komun predvsem kot na asociacijo proizvajalcev, ki naj ustvarja najširše možnosti za razvijanje gospodarske iniciative na vseh področjih družbenega življenja in če naj skupnost komun rešuje vse skupne probleme, tako s področja prosvete, zdravstva, gospodarstva, komunalne politike, obrtništva itd., potem, mislim, da je treba ugotoviti, da je komuna področje, ki ima možnost v resnici mobilizirati najširši krog proizvajalcev k neposredni gospodarski iniciativi. S tega stališča gledano, mislim, da komun ne bi smela biti preširoka, preveč natrpana, ampak bi morala predstavljati področje, ki res predstavlja skupne interese za široke probleme. Zdi se mi, da koncepcija, da bi Ljubljana kot mesto v celoti predstavljala eno komunno, v bistvu ne odgovarja tendenci, omogočiti pogoje najširše iniciative proizvajalcev, najširše iniciative v našem družbenem življenju. Tudi če bi dali taki komunji ne vem kako široko samostojnost s tako zvanimi krajevnimi ozir. kvartnimi sveti na posameznih področjih Ljubljane, ne bi mogli rešiti osnovnega problema široke gospodarske iniciative, ker tem krajevnim svetom ne bi mogli dati gospodarske iniciative, ker ne bi razpolagali z nobenimi sredstvi, razen s tistimi, ki bi jih dala komun kot celota na razpolago.

Kakšne naj bi bile posamezne komunne

Mislím, da bi lahko spregovorili nekaj besed tudi o tem, kakšne naj bi bile posamezne komunne, to je o komunah na širšem oziroma na manjšem področju. V tem pogledu se mi zdi, da bi morali v današnji fazi razvoja upoštevati lestvico najrazličnejših oblik komun. Imeli, bomo lahko zelo majhne občine, ki si bodo več ali manj samo navdeval ime komunne, o katerih pa v bistvu ne bomo mogli govoriti kot o komunah v resničnem smislu. Na določenih področjih pa bomo imeli že resnične zarodke bodočih komun. Imeli bomo področja, ki bodo predstavljala nekako zmanjšanje današnjega okraja pod pojmom komunne in kjer se bo morda v prihodnosti pokazala potreba po spremembi mej in teritorialne pripadnosti, področja, kjer se bodo določeni predeli kasneje ločili od te skupnosti, ker bodo izkušnje pokazale, da ne predstavljajo celote, ki lahko zagotovi razvoj komun. Tendence, da bi organizirali velike komunne in vključevali čim več obratnih teritorijev k nekemu gospodarskemu centru, moramo presojeti s stališča socialistične zavesti na tem področju.

Zdi se mi, da ne bi smeli nobenega zaselka neke v hribih in nobene zakotne doline sliti, da se vključi v neko komunno, četudi po računih strokovnjakov, ki so v centru okraja, v centru komunne ali pri nas v Ljubljani, popolnoma jasno spada k njej; toda za ljudi v tistem zaselku ali do-

določena dolina ali vas priključiti komunji, ljudem v tisti dolini ali vasi pa to ni jasno, si moramo to različno gledanje razlagati z dvema dejstvi: prvič z dejstvom, da ta center še vedno ni tako močan, da bi res nesporno vezal nase vse zaledje, o katerem govorimo, drugi razlog pa je v mentaliteti zaostalejšega

Ustanavljanje komun je eden najodločnejših korakov k likvidaciji nasprotja med mestom in vasjo

V zvezi z vprašanjem komun je važno obdelati tudi vprašanje med mestom in vasjo. Mislim, da se danes tudi to vprašanje v zvezi s komunami postavlja drugače, kot smo navajeni gledati nanj s stališča starih dogmatičnih socialdemokratskih programov odpravljanja razlik med mestom in vasjo. Zavedati se moramo, da je ustanavljanje komun eden od najodločnejših korakov k likvidaciji tega nasprotja, vendar ne k likvidaciji tega nasprotja v tisti idealistični formi, kot si nekateri predstavljajo, da bo imela vsaka vas iste pogoje kot mesto. To nasprotje je treba odpraviti na tak način, da bo mesto in vas, center in njegovo podeželsko zaledje, gospodarsko povezano, tako da tu ne bo več bistvenih razlik. Komun je tista, ki bo to povezovalno lahko ustvarila do največje mere, vendar pa pri današnjih materialnih pogojih le do določene stopnje. Današnji materialni pogoji nam še ne omogočajo, da bi ustvarili takšne razmere, kot so v Svidci, kjer — lahko rečemo — so dani vsi materialni pogoji za to, da ne bi obstajale nikake razlike med mestom in vasjo (ni pa seveda za to potrebnih subjektivnih činitelev). Takih materialnih pogojev še nimamo povsod, na gotovih področjih pa te pogoje lahko že ustvarjamo, komun pa jih bo lahko ustvarjala in razvijala naprej.

Tam, kjer bo komuna lahko

prebivalstva. Zato mislim, da moramo na vprašanje ustanavljanja komun gledati zelo široko in da je večjih boljše prepustiti vse kompetence taki vasi, pa sama živi. Pri tem moramo paziti le na to, da to ne bo breme za skupnost komun, da skupnost komun ne bo morala žrtvovati preveč za take zaostale predel

Kako bo s komunami v Ljubljani

razvijala materialne osnove za sodelovanje med mestom in vasjo, je vprašanje komun kot teritorialne skupnosti lahko rešljivo. Kjer pa jih še nimamo, bomo morali misliti na vmesne stopnje in se jasno zavedati, da se ne smemo lotevati ukrepov, ki bi obrnili vas proti centru in bi pomenili rahljanje zveze med delavci in kmeti. Mislim, da je to staro vprašanje marksistične strategije — vprašanje utrjevanja zveze med delavci in kmeti — eden od osnovnih pogojev v borbi za socializem in v razvijanju socialističnih odnosov.

Ko razpravljamo o komunah, moramo to upoštevati in se moramo zavedati nevarnosti, ki bi jih za socialistične odnose in socialistično perspektivo predstavljali ukrepi, ki bi rahljali zveze delavcev in kmetov.

V mestu kot je Ljubljana, je to vprašanje seveda nekoliko drugačno. Tukaj ne prihaja toliko do izraza vprašanje zveze delavcev in kmetov, vendar tudi tu na to vprašanje ne smemo pozabiti, ne zaradi majhnega števila kmetov v mestu, ampak zaradi tega, ker ima mesto Ljubljana neposreden vpliv ne samo v kmečkih predelih okrog Ljubljane, ampak na odnose v kmečkih predelih v Sloveniji sploh predvsem na področju Gorenjske, Dolenjske in Notranjske. Zaradi tega moramo pri razpravljanju o komunah v Ljubljani prav tako misliti tudi na to.

Kako bo s komunami v Ljubljani

Ce gledamo na komunne tako, kot sem dejal v začetku, potem mislim, da moramo tudi v vprašanju ustanavljanja komun v Ljubljani, zavzeti določeno stališče. Poudariti bi, da je vse, kar govorim, moje mnenje, ki seveda ni za nikogar obvezno. V zvezi z vprašanjem ustanavljanja komun v Ljubljani obstaja več variant. Obstajata predvsem dve koncepciji: ali da bi mesto Ljubljana kot celota z večjo ali manjšo periferijo predstavljalo komunno, ali pa da Ljubljano razdelimo na nekaj področij, ki bi predstavljala samostojne komunne in bi bila Ljubljana pravzaprav že nekakšna skupnost komun, kateri bi se lahko priključilo tudi širše področje okrog Ljubljane.

Ce gledamo na vprašanje komun predvsem kot na asociacijo proizvajalcev, ki naj ustvarja najširše možnosti za razvijanje gospodarske iniciative na vseh področjih družbenega življenja in če naj skupnost komun rešuje vse skupne probleme, tako s področja prosvete, zdravstva, gospodarstva, komunalne politike, obrtništva itd., potem, mislim, da je treba ugotoviti, da je komuna področje, ki ima možnost v resnici mobilizirati najširši krog proizvajalcev k neposredni gospodarski iniciativi. S tega stališča gledano, mislim, da komun ne bi smela biti preširoka, preveč natrpana, ampak bi morala predstavljati področje, ki res predstavlja skupne interese za široke probleme. Zdi se mi, da koncepcija, da bi Ljubljana kot mesto v celoti predstavljala eno komunno, v bistvu ne odgovarja tendenci, omogočiti pogoje najširše iniciative proizvajalcev, najširše iniciative v našem družbenem življenju. Tudi če bi dali taki komunji ne vem kako široko samostojnost s tako zvanimi krajevnimi ozir. kvartnimi sveti na posameznih področjih Ljubljane, ne bi mogli rešiti osnovnega problema široke gospodarske iniciative, ker tem krajevnim svetom ne bi mogli dati gospodarske iniciative, ker ne bi razpolagali z nobenimi sredstvi, razen s tistimi, ki bi jih dala komun kot celota na razpolago.

Kakšne naj bi bile posamezne komunne

Mislím, da bi lahko spregovorili nekaj besed tudi o tem, kakšne naj bi bile posamezne komunne, to je o komunah na širšem oziroma na manjšem področju. V tem pogledu se mi zdi, da bi morali v današnji fazi razvoja upoštevati lestvico najrazličnejših oblik komun. Imeli, bomo lahko zelo majhne občine, ki si bodo več ali manj samo navdeval ime komunne, o katerih pa v bistvu ne bomo mogli govoriti kot o komunah v resničnem smislu. Na določenih področjih pa bomo imeli že resnične zarodke bodočih komun. Imeli bomo področja, ki bodo predstavljala nekako zmanjšanje današnjega okraja pod pojmom komunne in kjer se bo morda v prihodnosti pokazala potreba po spremembi mej in teritorialne pripadnosti, področja, kjer se bodo določeni predeli kasneje ločili od te skupnosti, ker bodo izkušnje pokazale, da ne predstavljajo celote, ki lahko zagotovi razvoj komun. Tendence, da bi organizirali velike komunne in vključevali čim več obratnih teritorijev k nekemu gospodarskemu centru, moramo presojeti s stališča socialistične zavesti na tem področju.

Zdi se mi, da ne bi smeli nobenega zaselka neke v hribih in nobene zakotne doline sliti, da se vključi v neko komunno, četudi po računih strokovnjakov, ki so v centru okraja, v centru komunne ali pri nas v Ljubljani, popolnoma jasno spada k njej; toda za ljudi v tistem zaselku ali do-

jevni sveti ne bi mogli razpolagati s sredstvi, ki bi jim bila potrebna, da bi se lahko sistematično lotili gospodarskega razvijanja svojega področja, lastnega dvigavanja življenjske ravni. Oni bi lahko nekoliko kontrolirali državno administracijo, izravnali Mestnega odbora, lahko bi opravljali neko nadzorstvo, lahko bi se pritoževali in dajali predloge, ne bi pa mogli organizirati novih obrtnih delavnic, uslužnostnih podjetij, gostinskih obratov, ne bi mogli vplivati na delo trgovine itd., ker ne bi razpolagali z nobenimi sredstvi. Na vseh teh področjih ne bi mogli delati ti krajevni sveti drugega, kot kritizirati in predlagati MO določene ukrepe. To je seveda moje mnenje in ne mnenje kakkega vodečega političnega organa, ki o tem vprašanju še niso zavzemali konkretnega stališča.

To vprašanje je torej treba razčistiti, o njem je treba diskutirati. Vendar, če tako razumemo vprašanje komun, kot ga razumem jaz, potem se mi zdi, da se moramo orientirati na ustanavljanje komun na zaključnem manjših teritorijih, ki lahko resno gospodarsko žive, in na osnovi teh komun ustvarjati skupnost komun, ki pa je lahko enotna za področje mesta Ljubljane in ljubljanske kotline. Če ne gremo na takšno koncepcijo, potem se mi zdi, da je boljše, da se Mestni ljudski odbor Ljubljane ne združi s Ljudskim odborom Ljubljanske okolice, kar če bi se združil tako, da bi predstavljalo mesto v današnjih mejah centralno komunno skupnosti komun Ljubljanskega področja, potem bi dobili takšno zmedo v instancah in pristojnostih, da bi se stalno razvijala nasprotstva med okoliškimi komunami in mestom kot središčem. Imeli bi stalna prekanja in težave. Mislim, da je treba dobro premisliti, ali je to združevanje pametno, ker se mi zdi, da obstajajo močni argumenti za to, da bi tako združevanje pomenilo povečevanje razdora med okolično središčem, ne pa pritegovanje celotnega področja v enotno organizacijo.

O postopku pri formiranju komun in o tempu mislim, da nima smisla govoriti že danes, ker se mi zdi, da je predvsem važno to, da razčistimo osnovne pojme, kaj za nas predstavlja komunna in osnovne perspektive v zvezi z razvojem komun ter odnose med proizvajalci in komunami ter posameznimi področji našega družbenega življenja. Vprašanje nevarnega postopka pri uvajanju je drugorazrednega pomena in bi se lahko o njem pogovorili drugič.

Vojni zločinec Artuković

Sklep Vrhovnega federalnega sodišča ZDA o veljavnosti pogodbe o izročanju zločincev, sklenjena med ZDA in Srbijo leta 1902, naposled omogoča, da preidemo na obravnavanje primera vojnega zločinca Andrije Artukovića. Postopek za izročitev tega vojnega zločinca je sprožila naša vlada že pred leti, brž ko smo zvedeli, da živi ta zločinec v Los Angelesu. Ameriška sodišča pa še zmeraj niso razpravljala o bistvu zadeve, o Artukovićevih zločinih, marveč o tako imenovanem predhodnem pravnem vprašanju, ali Jugoslavija sploh lahko sproži postopek za izročitev oziroma ali so ZDA dolžne zločince iz Jugoslavije vračati Jugoslaviji.

Dokazi o zločinih ustaškega kraljstva Artukovića so tako številni in neovrgljivi, da je bilo njegovim advokatom takoj v začetku povsem jasno, da na tem področju ne morejo uveljaviti nobene učinkovite obrambe. Dejstva o Artukovićevih zločinih govore sama zase in jih ni moč ovreči. Artukovićevi advokati so si prizadevali prepričati sleherni razpravljavec in ves predmet prenesti na povsem drugo področje, na katerem bi lahko z raznimi zvižajci in izmikavanjem onemogočili razpravo proti Artukoviću. Čeprav je bilo okrajnemu sodišču v Los Angelesu, ki je imelo v rokah to zadevo, že v začetku povsem jasno, kdo je Artuković in za kaj v tem primeru gre, je vendar dopustilo, da ni prišlo do obravnavanja bistva te stvari.

Artukovićevi advokati so prišli pred sodišče v Los Angelesu z vprašanjem, ali so ZDA sploh dolžne izročiti zločince Jugoslaviji. Trdili so, da med ZDA in Jugoslavijo ni nobene pogodbe o izročanju zločincev, da to pomeni, da Jugoslavija nima pravice zahtevati njihovo izročitev in da je torej zadeva z Artukovićem povsem brezpredmetna. Na tej podlagi so zahtevali, naj se ustavi sleherni proces proti njemu.

Naša vlada je takoj dokazala neuvržnost takšne trditve. Pogodba o izročanju zločincev je bila sklenjena že leta 1902 med ZDA in Srbijo in je torej veljavna, ker je Jugoslavija prevzela mednarodne obveznosti Srbije. Na podlagi te pogodbe so ZDA dolžne vrniti Jugoslaviji vojnega

zločinca Artukovića. Naša vlada je zahtevala, naj ga takoj izroči. Okrajno sodišče v Los Angelesu pa se je postavilo na stališče, da ZDA sploh niso dolžne obravnavati zahtevo Jugoslavijo in je Artukovića oprostilo. Sodišče je skušalo svoje stališče zagovarjati s samovoljno trditvijo, da se je pogodba iz leta 1902 nanašala samo na staro Srbijo, da ni več veljavna in da lahko v skrajnem primeru velja samo za Srbe, kar pomeni, da se sploh ne more nanašati na Artukovića, ki ni Srb.

Takšna argumentacija jasno govori o nagibih, po katerih se je ravnilo sodišče v Los Angelesu. Bilo je očitno, da ukrep tega sodišča ni bil v skladu z zakonom. Takšno mnenje o sklepu okrajnega sodišča v Los Angelesu je izreko tudi apelacijsko sodišče. Ugotovilo je, da so ZDA dolžne zločince iz Jugoslavije vračati Jugoslaviji, ker imata ZDA in Jugoslavija pogodbo o izročanju zločincev, sklenjeno že leta 1902 s Srbijo. Na podlagi tega je apelacijsko sodišče odločilo okrajnega sodišča razveljavilo.

Artuković se je proti odločbi apelacijskega sodišča pritožil na Vrhovno federalno sodišče. Spet je minilo mnogo časa. Zda je Vrhovno sodišče izdalo svojo odločbo. Zavrnilo je Artukovićevo pritožbo in potrdilo veljavnost pogodbe o izročanju zločincev. S sklepom Vrhovnega sodišča bodo predmet vrnili pristonemu sodišču v proučitve zahteve Jugoslavije po izročitvi vojnega zločinca Artukovića.

Čakati je bilo torej treba več let, da so naposled začeli obravnavati konkretno tožbo proti vojnemu zločincu Artukoviću. Sklep Vrhovnega sodišča ZDA, s katerim je končno odprta pot, da začnemo obravnavati izročitveni postopek, stoji na spoštovanju prevzetih mednarodnih obveznosti ZDA. Ko pozdravljamo ta ukrep ameriškega pravosodja, upamo, da bo spoštovanje mednarodnih obveznosti, zakonitosti in pravice, značilnih za to odločbo Vrhovnega sodišča, izpolnjeno do kraja tudi v obravnavanju konkretne tožbe proti vojnemu zločincu Andriji Artukoviću. J. Smole

DELO V KOMITEJIH GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Kitajska pritožba proti agresiji ZDA

naj bi prišla na dnevni red Generalne skupščine OZN šele po ameriških volitvah

New York, 20. okt. (Tanjug). Generalni komitej Generalne skupščine se je izrekel za to, da bi postavljal na dnevni red zasedanja Generalne skupščine čehoslovaški predlog o prepovedi propagiranja nove vojne, da bi pa za 15 dni odložil razpravo o operacijah ameriškega VII. brodogradnja v vodah Formoze, katero je zahteval sovjetski delegat. Kot razlog za to odlaganje je bilo navedeno, da bi razprava o tem vprašanju utegnila onemogočiti nadaljnje razgovore o razorožitvi, za katero so se pojavila nevarna znamenja. Odgoditve je predlagal britanski delegat, ki je hkrati hotel ustrediti ZDA, da do te razprave ne bi prišlo pred ameriškim volitvami.

Zadovoljstvo v Londonu

Edenova poslanica Naserju o prijateljskem sodelovanju med Britanijo in Egiptom

London, 20. oktobra (Reuter). Sklenitev anglo-egiptovskega sporazuma v Kairu je izzvala v Londonu na splošno zadovoljstvo. Predstavniki Foreign Officea je izjavil, da pomeni sporazum »začetek nove dobe prijateljskih odnosov med Veliko Britanijo in Egiptom«.

Službeni krogi pričakujejo, da bo sodelovanje z Egiptom sedaj zamenjalo dosedanje dolgo obdobje napetosti in sovražnosti. Določbe sporazuma, po katerih

NOČNE BRZOJAVKE

NEW YORK — Organi federalnega predlovalnega urada so aretirali funkcionarja KP Fortorica, češ da so se ukvarjali s subverzivno delavnostjo, da bi strmoglavili vlado.

AMAN — V Jordaniji so aretirali nekdanjega jordanskega veleposlanika v Londonu Solimana Nabulsiya ter voditelja beidninskega plemena »Beni Sah« Akefa Elfaeja. — Policijske in vojaške enote še vedno križarajo po glavnih ulicah Amana, vtem ko strážje varuje vladno poslopje in poslopja tujih predstavništva.

PEKING — Agencija »Nova Kitajska« je sporočila, da je predsednik kitajske vlade in minister za zunanje zadeve Ču En Laj priredil presodnočim slavnostni banket na čast predsednika indijske vlade Nehruja. Banketu je prisostvovalo nad 700 ljudi. Govoril je Ču En Laj, ki je dejal, da obe državi kažeta enako željo: ustvariti miroljubno mednarodno združbo ter izgraditi Indijo in Kitajsko.

JERUZALEM — Po sedemdesetnem bojkotu je Izrael spet sklenil sodelovati v delu mešane izraelsko-jerdanske komisije za premirje, ki je pod pokroviteljstvom OZN.

WASHINGTON — Pakistanski veleposlanik v ZDA Amdadž Ali je izjavil, da se bo predsednik vlade Mohamed Ali še danes vrnil v Pakistan. Veleposlanik ni navedel razlogov nenadne spremembe načrta pakistanskega premirja, ki bi moral obiskati tudi Kamado.

Naserjevi načrti

Kairo, 20. okt. (AFP). Predsednik egiptovske vlade Naser je danes izjavil novinarjem: »Naša prva naloga je usmeriti vse napore na izgradnjo in proizvodnjo, da bi lahko napredovali.« S tem je hotel označiti osnovne naloge svoje vlade po podpisu britansko-egiptovskega sporazuma o umiku britanskih čet s Sueškega prekopa. Dejal je, da mora egiptovska vlada v prihodnje »spremeniti značaj sodelovanja z arabskimi deželami in okrepiti svoje stike z njimi, da bi tako pripomogla k enotnosti arabskih dežel.

Američani na Kitajskem morju

Peking, 20. okt. (Nova Kitajska). Pekinjski »Kvang Ming Daily« poziva OZN, naj ukrene vse potrebno, da bi »prenehala napadalna akcija ZDA proti LR Kitajski«. Časnik dolži Ameriko, da se po prenehanju korejske vojne in vzpostavitvi miru v Indokini ni hotela sprijazniti s popuščanjem napetosti na svetu in da je začela izrabljati Gangkajška, da bi razirila svojo agresijo proti Kitajski in ustvarila novo napetost na Daljnem vzhodu. V zadnjih letih, pravi list, je 8220 skupin ameriških vojniških letal opravilo 32.995 poletov nad kitajskim ozemljem in ga pregledovalo, bombardiralo ter obstreljevalo.

O »gusarskih akcijah« Gangkajškovih oboroženih sil česnik naveda, da so v preteklih tednih v bližini Formoze ustavile in pregledale več kot 470 kitajskih in 67 tujih ladij, in sicer sovjetskih, poljskih, angleških, danskih, norveških, italijanskih, nizozemskih, panamskih, grških in zahodnonemških. »Doakzano je«, pravi česnik, »da so ameriške mornariške in letalske enote neposredno sodelovale v sleherni gusarski akciji Gangkajškovih vojniških ladij in letal.

PROPAGANDA, KI BO MALO HASNILA

V Koprjo so že pričeli reševati gospodarska vprašanja vasi, ki bodo prišle pod jugoslovansko upravo

Koper, 20. oktobra

Vasi na Miljskih hribih, ki bodo prihodnje dni priključene Jugoslaviji, imajo razna, za ondoto prebivalstvo pereča gospodarska vprašanja. Ljudje, ki so se odločili za odselitev, so to storili največ prav iz teh vzrokov. Sovražna propaganda jih je v njih odločitvi še podkrepila. V miljskih in tržaških ladjedelnih so z vso vneto razširjali zlonamerne govore, da delavci, ki bodo na naši strani nove meje, ne bodo mogli več na delo v Trstu. Vendar so se ljudje kmalu pomirili, pa čeprav si nekateri elementi še prizadevajo, da bi jih pridobili za svoje pustolovske načrte. Sinoči so se v Jelarih pojavili še letaki fašističnega izvora, polni napadov na Slovence in Jugoslavijo. Ni pa opaziti, da

bi se še katera družina pripravljala na odhod.

Prebivalstvo teh vasi vse bolj zaupa našim oblastem, da se bodo zavzele za njihove težave in jim skušale čim bolj pomagati. Za tako zaupanje imajo že tudi dokaze. Danes popoldne so se sestali v Hrvatinih delavci tamkajšnjega kamnoloma s predsednikom Okrajne zadrzne zveze iz Koprja, Kamnolom, ki je že zdaj združena lastnina, ima večjo pogodbo s tržaško občino, pa so zato hoteli delavci vedeti, zlasti tisti, ki bodo ostali izven naših meja, ali bodo lahko izvedli tržaško naročilo. Predsednik Zadrzne zveze iz Koprja jim je zagotovil, da bo zagovarjal njihove koristi, odvisno pa je seveda tudi od italijanskih oblasti, ali bodo puščale ljudi z njihove strani na delo v kamnolomu, ki bo na naši strani.

Medtem je bil že napovedan prevzem oblasti v Trstu po Italijanih in po vaseh na Miljskih hribih pričakujejo v nekaj dneh tudi dokončno priključitev k Jugoslaviji. Na obeh straneh nove meje so že postavljene začasne nove stražnice in drugi prostori za obmejne organe. Dj. S.

Danes zaključek dela razmejitvene komisije?

Trst, 20. okt. (Tanjug). Davi so se spet v Trstu sestali častniki JLA ter britanskih in ameriških oboroženih sil, ki sestavljajo tehnično dokumentacijo v zvezi z novo jugoslovansko-italijansko mejo. Napovedujejo, da bodo delo jutri zaključili in nato o njem objavili službeno poročilo. Novo mejo so že označili pred nekaj dnevi.

Priprave za prenos oblasti na ozemlju, ki bo priključeno k Jugoslaviji, so v polnem teku.

Paspešena selitev Angloameričanov iz Trsta

Trst, 20. okt. (Tanjug). Danes se je z neznanjšanim tempom nadaljevalo odseljevanje britanskih in ameriških čet iz Trsta. Iz mesta je odpotovalo 300 britanskih vojakov in častnikov v Zahodno Nemčijo in dalje v Veliko Britanijo. Trst je zapustilo tudi 200 ameriških vojakov, katere so s kamioni odpeljali v Livorno.

Kakor to vprašanje, bo moč urediti tudi ostale probleme v zvezi z zaposlitvijo delovne sile in z njihovim domačim gospodarstvom, ki je bilo doslej usmerjeno predvsem na tržaško tržišče itd. Glede teh možnosti ureditve gospodarskih problemov na Miljskih hribih pa nudijo obvezni dvigla splošnega ekonomskega dviga kopskega okraja vsa poročila. Zato je v teh vaseh znanih že nekaj primerov, da so se posamezniki, ki so bili doslej zaposleni v Trstu in so se že odselili, odločili, da se bodo vrnili in si pri nas poiskali zaposlitev.

Italijanska zbornica odobrila sporazum o ureditvi tržaškega vprašanja

Rim, 20. okt. (Tanjug). Z 295 proti 165 glasovom je italijanski parlament davi izglasoval zaupnico predsedniku vladi Scelbi in s tem odobril sklenitev sporazuma o Trstu, kakor tudi vladno privolitve v zaključke londonske konference devetih zahodnih zunanjih ministrov o razširjenju bruseljskega pakta. Za zaupnico vladi so glasovali poslanci štirih koalicijskih strank — demokršćanske, Saragatove socialnodemokratske, liberalne in republikanske, proti pa poslanci KP Italije, Nennijeve socialistične stranke, neofašisti in monarhisti. Sedem pripadnikov Laurove desidentske monarhistične skupine se je glasovanja vzdržalo.

demokršćanske demice Togni, je povzročil prekinitev seje za celih 5 ur. Togni je v svojem govoru obdžil nekatere člane kominformodske parlamentarne skupine, da so bili svoje čas »fašistični voditelji in vohuni«, na kar so ti reagirali s fizičnim obračunavanjem. To je bil največji pretep, kar jih je bilo kdaj v italijanskem parlamentu.

Seja, ki so jo motili pogosti incidenti, je bila končana davi ob petih. K besedi se je oglasil tudi bivši predsednik vlade Pella, ki je med drugim izjavil, da v sedanjih razmerah vlada ni mogla prevzeti odgovornosti, da ne bi privolila v sporazum o Trstu in tako v prihodnosti kompromitirala vrnitve Trsta Italiji. Napovedan govor voditelja KPI Togliattija je izostal.

Pretej v itujanskem parlamentu, ki ga je zakrivil vodja skrajne

Demonstracije delavcev in uslužbencev v Trstu

Trst, 20. okt. (Tanjug). — Nad 1000 delavcev in uslužbencev anglo-ameriških vojniških ustanov, ki bodo izgubili zaposlitev zaradi evakuacije britanskih in ameriških čet, je nocoj demonstriralo pred središču Trsta. Zahtevali so, da jim oblast omogoči nadaljnjo zaposlitev.

Zaradi ukinitve anglo-ameriških vojniških ustanov je ostalo brez posla okrog 3000 ljudi. Med demonstracijami, ki so trajale več ko 1 uro in ki so v miru potekle, je spreved demonstrantov za nekaj časa ustavil vse promet v središču mesta.

STAVKA V ANGLEŠKIH PRISTANIŠČIH

Pristanišča zatrpna z blagom

ki ga nihče ne razklada in ne vskladišči — Vlada misli na uporabo vojaštva za delo v lukah

London, 20. okt. (AFP — Reuter). Po teden dni trajajoči stavki, ki je močno skrčila londonski promet, je bil ta davi spet docela obnovljen. Stavka pristaniških delavcev pa se nadaljuje. Sinoči, se je tej stavki pridružil še 1700 delavcev v Hullu, tako da stavka sedaj 36.000 pristaniških delavcev v Londonu, Liverpoolu, Birkenheadu, Southamptonu in Hullu, oziroma polovics vseh pristaniških delavcev na Angleškem. Po uradnih podatkih se je v londonskem pristanišču nakopičilo blaga za 70 do 75 milijonov funtov.

Na današnji seji britanske vlade so obravnavali uporabo vojske za nakladanje in razkladanje ladij, zasidranih v britanskih pristaniščih. Minister za delo Walter Monckton je izjavil, da bo podaljšanje stavke ogrozilo gospodarsko življenje v državi. V petih največjih angleških pristaniščih je zasidranih kakih 350 ladij.

Danes je vodstvo stavke objavilo, da bo postavilo stavkovne straže, ki naj bi prepričile stavkokazom izkrcavanje zelenjave in sadja za London. Vozniki, zaposleni na velikem londonskem trgu za zelenjavo in sadje v Covent Gardenu, so obetali, da ne bodo prevzeli nobene iz Doverja poslanke pošiljke.

Razprava o razorožitvi

New York, 20. okt. (AFP). — Danes so v političnem komiteju Generalne skupščine OZN nadaljevali generalno razpravo o razorožitvi. Novozelandski delegat je predlagal, naj Varnostni svet osnuje kontrolni organ, ki bi, po njegovem mišljenju, pomenil prvi korak k splošni razorožitvi.

Izidi volitev v Vzhodni Nemčiji

Berlin, 20. okt. (AFP). Po končnih uradnih izidih volitev v vzhodnonemški parlament, ki so bile 17. oktobra je izmed 12.085.380 volivcev glasovalo 11.892.849, oziroma 98, 41 %. Za enotno listo je glasovalo 11 milijonov 828.877 volivcev, oziroma 99,46 %, proti njej (skupno z neveljavnimi glasovnicami) pa 63.972 volivcev, oziroma 0,54 %.

DANSKA NE ZMORE SVOJH ATLANTSKIH OBVEZNOSTI

Kopenhagen, 20. okt. (AFP). — Danski obrambni minister Ransen je izjavil danes v parlamentu, da »Danska iz političnih in gospodarskih razlogov ne letos ne prihodnje leto ne bo mogla izpolniti svojih vojaških obveznosti v okviru Atlantskega pakta«.

KONFERENCA STIRIH MINISTROV ZA ZUNANJE ZADEVE V PARIZU

V pričakovanju sporazuma med Adenauerjem in Mendes-Franceom

Vse kaže, da je Adenauer pripravljen ustreči zahtevam Mendes-Francea glede posarskega področja, toda za to mu je potrebno soglasje vodij političnih strank vladne koalicije, s katerimi ni se bo danes posvetoval

Paris, 20. okt. (Tanjug). — Današnji sestanek ministrov za zunanje zadeve Velike Britanije, ZDA, Francije in Zahodne Nemčije, na katerem naj bi bili dokončno revidirali tekst o ukinitvi okupacijskega režima v Zahodni Nemčiji, se ni končal s popolnim soglasjem vseh zainteresiranih. Ministri se sicer strinjajo v tem vprašanju, treba bo še najti ustrezno formulacijo.

Po popoldanskem sestanku sta Dulles zapustila palačo, kjer se vrši konferenca, medtem ko sta Mendes-France in Adenauer še naprej razgovarjala. Prevladuje mišljenje, da sta se razgovarjala o posarskem problemu, o nista dosegla dokončnega sporazuma. Ena izmed težav na poti do sporazuma je v tem, da nemška vlada zahteva nemoteno delovanje Nemčiji naklonjenih političnih strank na področju Posarja. Mendes-France je izrazil pripravljenost sprejeti to nemško zahtevo pod pogojem, da nemška vlada zajamči, da bodo ona in Nemčiji naklonjene stranke spoštovali status posarskega področja, za katero še ni končno rešeno, ali bo vključeno v sestav Zahodnoevropske unije ali Evropskega sveta.

ostalim francoskim zahtevam glede posarskega področja, toda za to mu je potrebno soglasje vodij političnih strank vladne koalicije, ki jih je pozval za jutri v Pariz na posvet.

Čeprav ni znano, kakšen bo rezultat tega posveta, je opaziti skoraj med vsemi delegacijami znaten optimizem. Splošno mišljenje je, da bo o vseh vprašanih dosežen sporazum v predvidenem roku, podpisovanje ustreznih listin pa bo v soboto opoldne na Quay d'Orsay. Hkrati bo objavljena tudi knjiga dokumentov, obsegajoča okrog 250 strani.

Po popoldanski seji štirih ministrov je bilo objavljeno poročilo, ki navaja, da so ministri za zunanje zadeve Francije, Velike Britanije, ZDA in Zahodne Nemčije izpopolnili razgovore za ukinitve sedanjega okupacijskega statusa v Zahodni Nemčiji, ki so jih bili začeli na nedavni londonski konferenci. Poročilo dodaja, da so štirje ministri produčili poročilo delovne grupe, sestavljene iz strokovnjakov štirih držav in ustanovljene na konferenci v Londonu. Poročilo te skupine obsega tekste sporazuma, katerega cilj je oživotvorjenje načel, ki so predvidena v končnem dokumentu londonske konference. Potem, ko so izdelali to poročilo, so ministri zahtevali od strokovnjakov, da izmenjajo tekste, s katerimi predlagajo rešitev nekaterih vprašanj in da jih ponovno predložijo 21. oktobra, ko se bodo štirje ministri spet sestali.

PRIMORSKI OKRAJI SO DOBILI 418 MILIJONOV INVESTICIJ ZA DRUŽBENI STANDARD

ZA RAZVOJ NOVE GORICE JE NAMENJENO 74 MILIJONOV DINARJEV

Nagla krepitev gospodarstva in dvig proizvodnje posebno v zadnjih mesecih sta omogočila, da je republika nedavno dodala tolimskemu, goriškemu, sežanskemu in postojnskem okraju še 418 milijonov dinarjev investicij, ki jih bodo porabili izključno za potrebe družbenega standarda.

Od tega zneska je dobil goriški okraj 103 milijone dinarjev, ki jih bodo investirali v tele namene: za vodovod v Brdih 4 milijone, za vodovod v goriškem delu Krasa 8 milijonov, za vodovod Hubelj 4 milijone, 5 milijonov za začetek gradnje komunalne stavbe za trgovine in stanovanja v Dobrovi v Goriških Brdih, 8 milijonov za popravila v NOB poškodovanih šol ter slednjih 74 milijonov dinarjev za nadaljevanje gradnje Nove Gorice.

Dela pri gradnji našega najmlajšega mesta, ki so v zadnjih dveh letih zaradi številnih težav v našem gospodarstvu in pomanjkanja sred-

stev nekoliko zastala, so se letos spet nadaljevala v pospešenem tempu. S sredstvi republike iz skladov za pomoč pasivnim krajem bodo do konca decembra zgradili predor in novo cesto pod Panovcem, ki bo znatno skrajšala razdaljo med Novo Gorico in industrijskim Sempetrom. Devetega septembra so prvič pripravili javno razsvetljavo na magistrali in v Erjavčevem drevo-redu.

Omenjenih 74 milijonov dinarjev bodo porabili za omet četrtega, petega in šestega stanovanjskega bloka, ureditev okolice, nadaljevanje grad-

nje nove restavracije in kavarne, (svojevemu namenu naj bi bila izročena sredi prihodnjega leta) zgraditev dveh cest, ki bosta povezovali omenjene tri stanovanjske bloke z glavno magistralo in končno za začetek gradnje petih novih šest-stanovanjskih blokov.

Z ureditvijo okolice in zgraditvijo cest bo omogočen točen pregled razpoložljivih kompleksov za gradnjo enostanovanjskih hišic, ki jih nameravajo zgraditi blizu velikih stanovanjskih blokov. Za gradnjo teh je zlasti med delavci in uslužbenci veliko zanimanje. Zemljišča za gradnjo nekaj hišic so že odmerjena in zakoličena.

Kot je zatrdil tovariš Boris Kralgher na nedavnem posvetovanju primorskih ljudskih poslancev, bo v prihodnjem proračunskem letu republika prispevala še izdatnejša sredstva za nadaljnji razvoj Nove Gorice.

PRED OBČNIM ZBOROM BOHINJSKE SVOBODE

Z uspehi in načrti pred javnost

Ze nekaj dni se bohinijski svobodni pevski zbor je kot sekcija »Svobode« priredil 12 samostojnih koncertov v 11 krajih Goriškega in Erjavčevskega okraja. Sodeloval je na različnih proslavah in zapolnil 33 pesmi. Na vseh nastopih ga je poslušalo 2632 poslušalcev. V okviru zbora je tudi vokalni omet, ki je imel 15 nastopov, poslušalo pa ga je 2632 ljudi.

Dramska sekcija je v minuli sezoni uprizorila Drago Rado, Desetega brata, Utopljenca, Jakoba Rado in Kralja na Betajnovi. S temi deli je sodelovala v Čošnjici, Sorici, Boh. Bebi, Lescah, Ribnem, Kneži in žela povsod mnogo priznanja. Upeštevajoč pogoje dela, ki niso najbolj rožnati, je ta sekcija opravila veliko dela, za kar je moral vse ansambel vložiti mnogo truda.

Letos je bilo ustanovljeno tudi lutkovno gledališče, ki je na veliki vseletni otrok pripravilo premiero »Rdečo kapico«.

Ustanovljena sta bila tudi folklorna skupina in tamburaški zbor, ki pripravljata zdaj samostojen program. Posebno delavna je bila Ljudska univerza, ki je s predavanji gostovala po vseh Bohinji, pri čemer ima mnogo zaslug profesorjski zbor nižje gimnazije.

V ideološkem krožku se je zbiralo več ljudi, ki so obravnavali tekoča vprašanja iz naše politike in gospodarstva. Organizirali so tudi tečaj tujih jezikov, angleščine in začetni ter nadaljevalni tečaj nemščine.

Edino knjižnica zaradi raznih težav ni napravila večjega napredka. V novi sezoni pa bodo nabavili nove knjige in poleg knjižnice odprli tudi javno šitalnico.

Program, ki so ga sestavile vse sekcije, stremi h kulturnemu dvigu in drvega politične zavesti publike, ki je bila v pretekli sezoni zveste sodelavce »Svobode«.

Pevski zbor, ki je letos proslavil 100-letnico ustanovitve, bo našel 27 novih pesmi za moški, ženski in mešani zbor. Udeležil se bo tekmovanja pevskih zborov okraja Radovljica. Dramska sekcija bo letos uprizorila »Vio malco«, »Inspektorja na obisku«, »Haganaginoo«, »Operacijo«, »Pastirja Petra« in »Kralja Briljanina«, ter dve komediji, ki še nista dokončno določeni.

Lutkovno gledališče bo letos uprizorilo tri premiere, prav tako pa imata sestavljeni še program tudi Ljudska univerza in ideološki krožek.

S temi uspehi in načrti prihaja Svoboda »Tomaz Godec« in »Boh. Bistrič« pred svoje članstvo in javnost, prečeta s zavestjo, da je doprinesla svoj delež k celotnemu napredku in miselnosti delovnih ljudi.

LJUTOMER

Sindikatski državni uslužbenec v Ljutomeru je bil sestaneč, na katerem so člani sindikata razpravljali o različnih vprašanjih. Posebno ostro so obsojili nekatere nepravilnosti glede discipline. Mnogo je bilo govora tudi o bodočih nalogah sindikata. Na sestanku so sklenili, da bodo organizirali seminarje, na katerih se bodo člani sindikata seznanjali s različnimi novimi predpisi.

Topolov drevored ob cesti Murska Sobota — Rakičan

Z VESPO V DREVO

Motorist Novel Klandijo je v nedeljo zvečer vozil s motornim kolesom-vespo po asfaltirani cesti iz Koprca proti Škofljani. Na motorju je imel tudi sopoltnika Nela Sontona. Voznik je bil pijan in je zavozil preko desnega roba ceste v drevo. Oba sta padla s motorja, pri čemer se je sopoltnik hudo poškodoval. Ni vse, če voznik vidi pred seboj lepo, gladko in široko cesto. Tudi po taki cesti je treba voziti previdno, da ni ogrožena varnost prometa in vozačev. Zlasti naj to velja za vinjene voznike, ki naj jih se najprej pošteno streljijo in šele nato varno vozijo proti začetnemu cilju.

ELEKTROMOTOR JE UKRADEL

V noči na 3. oktober je nekdo vplomil v svinjsko kuhinjo posestnika Jožeta Savinca v krškem okraju. Odnesel je elektromotor, vreden 120

tisoč dinarjev. Ker je bil ženin, je v kleti vzel tudi nekaj mošta. Za tantom poizvedujejo.

ZRETEP PRETEPA

Elektroificacijski odbor na Slanem vrhu v krškem okraju, je pred dnevi priredil zabavo. Zavečija se je do 3. ure zjutraj. Takrat pa so se fanje iz vasi Otavnik in Drušč začeli pripraviti iz tega je nastal pretep, ki se je končal v korist Druščanov. Fantje iz Zbur in Otavnika so se umaknili za hišo, v kateri je bila zabava, ter se tam postavili v zasedo. Oborožili so se s koli, poleni in podobnim. Ko so Druščani odhajali domov, so jih prvi iz zasede napadli. Ivan Gorenje je s polenom tako hudo udaril Janca Blakarja iz Drušča, da je oblašal mrtve. Ko so ostali napadenci videli, kaj se je zgodilo, so se razšli. Kriminalistični organi so začeli iskati ubijalca. Ko so ga našli, je le-ta dejanje priznal. Val pretepači se bodo zagovarjali pred sodiščem.

»Brda, Brda vinorodna...«

Iz Ljubljane

Gospodarski svet MLO je zavzel svoje stališče do instrumentov družbenega plana

Ljubljana, 20. oktobra

Glede na to, da bodo na bližnji konferenci Zveze mest razpravljali tudi o instrumentih družbenega plana za letos in o osnutku družbenega plana za prihodnje leto, je Svet za gospodarstvo MLO danes razpravljal o

tem vprašanju, preden bo o stvari dokončno sklepal Mestni ljudski odbor. Pri razpravljanju je Svet za gospodarstvo sprejel nekaj predlogov, ki naj bi jih osvojili tudi MLO in ki naj bi jih predstavnik Ljubljane iznesli na konferenci Zveze mest. V smi-

slu teh predlogov naj bi bili instrumenti družbenega plana prilagojeni tako, da bi vzpodbujali podjetja k čim večji storilnosti pa tudi k štednji. Uvede naj se tak plačni sistem, po katerem naj bi se plače v gospodarskih organizacijah določale po učinku dela. Kredite naj bi odobraval brez licitacije; obveznosti do zveze in republike pa naj bi bile določene vnaprej. Prav tako naj bi se v novem družbenem planu poudaril pomen prometnega davka, znova pa naj bi prišlo do osnavljanja lastnih obratnih sredstev. Revidirala naj bi se tudi nomenklatura za amortizacijo, ker dosedanja ne ustreza. Vendar so to le nekatere važnejše pripombe k osnutku družbenega plana za prihodnje leto in je celoten predlog, o katerem bo razpravljalo še MLO na prihodnji seji, obširnejši.

Svet za gospodarstvo je danes razpravljalo še o ustanavljanju novih gospodarskih organizacij, o potrditvi pravil železniških podjetij, ter o stopnji participacije na dobičku za nekatera novo osnovana podjetja.

Kaj bomo videli v kinematografih do konca leta

Pri kinematografskem podjetju smo zvedeli, da bodo v novembru vsteli v Ljubljani razen bosenskega »Hiša na obali« in koproducijskega filma »Grehe« še ameriški film produkcije Paramount Picture »Vrni se mala Šebeca«. Videli bomo tudi francoski film »Uboj« s Fernandiom, glavnim junakom, ki mu je uspelo razbiti spletko okoli bogate dediščine. Barvi film »Melba« nam bo prikazal življenjsko pot neke avstralske operne pevke. Film je ameriške produkcije in je verna kopija »Carusa«, samo da ima tu glavno vlogo ženska.

V decembru pride na vrsto angleški film »Maggy«, ki prikazuje zgodbo o neki majhni transportni ladji in življenju njene posadke. V filmu »Prostula« pa bomo gledali napet boj proti nemškimi povojnim podtalnim silam v Braziliji, ko so si zakrknjeni nacisti hoteli napraviti tajne rezerve uranove rude za morebitno novo svetovno vojno. Videli bomo tudi francoski film »Lepotice noči« s Martino Carol in glavni vlogi in ameriški film, ki je bil nagrajen s 9 Oskarij »Najboljša leta na-

šega življenja«, v katerem znani ameriški režiser Wyler obdela zgodbo treh vojakov v drugi svetovni vojni.

Fernandia bomo spet videli v filmu »Državni sovražnik št. 1«, v katerem ima kot prodajalec vedno smoto. Angleški film »Vesele Normane« je podobna vesela zgodba nekega trgovskega pomočnika, ki na vsak način želi postati izločbeni aranžer. V argentinskem filmu »Motne vode« pa bomo videli bedno življenje ljudi, ki delajo v pragozdovih.

Ob koncu leta bomo še videli koproducijski film »Poslednji most«, o katerem smo že brali, in še švicarski film »Margit«.

Hudodelka pred sodiščem

Zaradi poizkušene umora Selanove z Gornjega trga je bila obsojena na 15 let strogega zopora

Letos v začetku avgusta so stanovci na Gornjem trgu št. 35 v Ljubljani začeli klicanje iz stanovanja Cilke Selanove. Ker je bilo stanovanje zaklenjeno, okno pa odprto, so prišli skozi okno v spalnico priletno ženska. Tedaj se je njihovim očem prikazal strašen prizor: Selanova je bila vsa okrvavljena, na glavi pa ji je zljala globoka rana.

Letos v začetku avgusta so stanovci na Gornjem trgu št. 35 v Ljubljani začeli klicanje iz stanovanja Cilke Selanove. Ker je bilo stanovanje zaklenjeno, okno pa odprto, so prišli skozi okno v spalnico priletno ženska. Tedaj se je njihovim očem prikazal strašen prizor: Selanova je bila vsa okrvavljena, na glavi pa ji je zljala globoka rana.

Da dogodek je bil pojasnen nedavno pred okrožnim sodiščem v Ljubljani. Izkazalo se je, da je neboljeno staro hotela ubiti njena sestanovalka Osredkarjeva, ki je bila dostaj že nad 10 let po zapornih. S štirinajstim letom so jo že poslali v poboljševalnico v Begunje, kjer je bila do svoje polnoletnosti. Pozneje je bila prepuščena sama sebi. Dostaj je bila že desetkrat kaznovana, predvsem zaradi imovinskih deliktov. Zadnje kazni, dve leti strogega zopora, je prestala leta 1953. Ko so jo spustili iz zopora, se je zaposlila v neki tovarni, nakar je izgubila službo ob neki redukciji. Predaj se je spet začela njena pot nepoštevnja.

V hiši svojega prijatelja, kjer je stanovala, je vplomila v stanovanje Antona Kaplja in mu odnesla 3.20 m volnenega blaga in žensko topico. Njen prijatelj je vion prijavil, nakar so varnostni organi pri storilki zasegli ukradeno blago in ga vrnili oškodovancu. Ko je nato prijatelj napadli, so jo sprejeli v službo v Rožni ulici 7, kjer pa je kot gospodinjica pomočnica svoje delodajalce spet »olajšala« za 8 vrluh, 6 kuhinjskih brišak in vrsto drugega blaga v vrednosti 16.000 din.

Spet se je znašla na cesti. Nekoga dne se ji je ponovno nasmešila sreča: srečala je Cilko Selanovo in jo pripravila do tega, da ji je izkazala gostoljubje. Naslila se je pri njej in kmalu nato so gostoljubni stariji že zmanjkali razni kosi perila in par novih ševljev. Osredkar-

jeva zagovarjala, da starke ni hotela ubiti, ampak samo zastrašiti, da ne bi pričala zoper njo, ker jo je okradla. Toda tega zagovora sodišče ni sprejelo, ker se je izkazalo, da je Osredkarjeva zgrabila rdečo opako z okritega poda in začela starko biti po glavi, tako da se je opoka prelomila na dvoje. Ko se je začela Selanova prebujati in klicati na pomoč, se je zločinka zbežala, jo začela vse okrvavljeno polivati z vodo in ji mašiti usta z nogavico. Grozila ji je celo, da ji bo zvezala roke in jo pustila samo, če bo še kričala. Nato je obljubila, da bo šla po pomoč in da bo zločin prijavila postaji LM, nakar je zbežala skozi odprto okno.

Pred sodiščem se je Osredkarjeva zagovarjala, da starke ni hotela ubiti, ampak samo zastrašiti, da ne bi pričala zoper njo, ker jo je okradla. Toda tega zagovora sodišče ni sprejelo, ker se je izkazalo, da je Osredkarjeva zgrabila rdečo opako z okritega poda in začela starko biti po glavi, tako da se je opoka prelomila na dvoje. Ko se je začela Selanova prebujati in klicati na pomoč, se je zločinka zbežala, jo začela vse okrvavljeno polivati z vodo in ji mašiti usta z nogavico. Grozila ji je celo, da ji bo zvezala roke in jo pustila samo, če bo še kričala. Nato je obljubila, da bo šla po pomoč in da bo zločin prijavila postaji LM, nakar je zbežala skozi odprto okno.

KOČEVJE

Mladinske organizacije kočevskega okraja se skrbno pripravljajo na volitve, ki jih nameravajo izvesti po vseh mladinskih organizacijah do konca novembra. V tej predvolilni kampanji se občinski komiteji LMS prizadevajo, da bi ustanovili mladinske organizacije, kjer jih še ni. Tudi okrajni komitej LMS si je zadal več nalog za bodoče leto. Tako bodo pripravili tečaj za vse mladinske voditelje. Organizirali bodo po večjih srednjih mladinske tekme in festivale.

CRNOMELJ

Sredstva, ki jih je prejel črnomojski okraj kot pomoč, skrbno izkoriščajo po predvidenem načrtu. Posebno vesel so belokranjski ljudje vodovod, ki jih gradijo v mnogih krajih Bele krajine, v Jernej vasi in Dobličih ter mnogih okoliških vseh po Doblički gori.

Večer ob Dravi

Neprevidnost otrok je često vzrok prometnih nesreč

Ko so je v tork pred večerom Jelka Šorli peljala v koleso po Mariborski ulici v Mariboru, je iz hiše št. 17 nepričakovano prišel na cesto petletni Borut Majster. Zaletel se je naravnost v dvokolo in dobil lažje telesne poškodbe.

Do prometnih nesreč, pri katerih so soudeleženi tudi otroci, pride na naših cestah, posebno pa na štajarskem, zelo pogosto. Z malo izjomo je kakoli krivdo pri otrocih samih, s aktivno drugih koristnikov cest in predvsem staršev ponesrečenih otrok. Najbolj pride do nesreč zaradi neprevidnosti. Otroci, ne menijo se za promet po cestah, skacejo in se igrajo, se obnašajo na vpražna in motorna vozila, še nevedši opravljanja z dvo-kolesni vozilom po najbolj prometnih cestah in vozijo z vprego. Čeprav niso sposobni opravljati takega dela. Pri vsem tem seveda ne pazijo na levo in na desno ter na vozila, ki vozijo mimo. Nekateri starši še čutijo utajene, če jih obtoži kdo so-krivde pri nezgodi, pri kateri je bil ponesrečen njihov otrok. Vendar pa samo da imajo starši puščajo otroke same sobi in se ne menijo, kaj počnejo otroci, samo da imajo pri svojem opravilu mir pred njimi. Tako pa ne bi smelo biti.

V dnevnem časopisu so bili starši in varuhi otrok že večkrat opozorjeni, ne pazijo na svoje otroke in jih ne puščajo brez nadzorstva na

prometne ceste. Toda kaže, da je bilo še premalo žrtev zaradi prometnih nesreč, kajti starši, predvsem na deželni, se ne menijo za podobna opozorila in jih streljajo in pretrese šele žalosni pogled na mrtvega ali hudo poškodovanega otroka.

Mnogi prometnih nesreč so krivi tudi vozniki raznih vozil. Mnogi takti vozniki nudijo ponesrečenemu takojšnjo pomoč. Še pa tudi taki, ki pustijo ponesrečenca na cesti, sami pa nadaljujejo vožnjo. Tak primer je bil na primer 5. septembra t. l. v Novem mestu. Po Trdinovi cesti je vozila kolesarka Terezija Bartolj in podrla s koleso štiri letnega otroka, ki je prišel prav takrat izza hiše na cesto in naravnost pred kolesarko. Pri nezgodi si je otrok slomil desno nogo nad kolonom. Brezskrbna kolesarka se ni zmenila za ponesrečenega otroka in ga je pustila na cesti, sama se je pa peljala naprej. Toda varnostni organi so jo izsledili in predali javnemu tožilstvu.

Brezvestnost povzročitelja ali so-krivca nesreče je prav gotovo vsoga obojajna vredna in zaslujni tak brezvestne najstrožje kazni. Ne samo to, da mora ob nezgodi voznik takoj ustaviti vozilo in pomagati ponesrečenemu, ampak je dolžnost vsakega sloveka, pomagati ponesrečenemu in mu nuditi prvo pomoč.

V pojasnilo in opozorilo vsem kristnikom javnih cest navajam še podatke, ki zgovorno pričajo in obtožujejo povzročitelje prometnih nesreč. Letos je bilo že 9 smrtnih nesreč, katerih žrtev so bili otroci v starosti do desetega leta, v 33 primerih pa so dobili otroci hujše telesne poškodbe. Prav bi bilo, da bi starši v bodoče malo bolj pazili na svoje otroke in jih ne puščajo brez nadzorstva na ovira za varon in nemoten promet.

Zelite ostati lepi in mladostni? To boste zanesljivo dosegli s stalno uporabo

toaletnih krem in NARTA kolonskih vod.

V soboto, dne 23. oktobra izide

»Komuna«

časopis Stalne konference mest in mestnih občin Jugoslavije

V svojih prvi številki prinaša »KOMUNA« med drugim: E. Kardelj — Nekatera načelna vprašanja izgradnje komun V. Holjevac — Pogled na dosedanja dela Stalne konference Dr. M. Dermastija — Nekaj misli o socialističnem usmerjanju obrtništva

Nadalje objavljajo: Reški statut — pravna osnova za diskusije o aktualnih vprašanjih komun; Komunalna higiena; Podkomite za stanovanjstva Evropske ekonomske komisije in udeležba naše države v njegovem delu; Sistem trgovine s sadjem in povrtnino v Holandiji; Ankete Stalne konference in drugo.

CASOPIS BO IZHAJAL DVOMESEČNO NA 80 STRANEH VELIKE OSMERKE

Tiskano je v latinici na finem brezlesnem papirju in ilustrirano s fotografijami in risbami.

CENA POSAMEZNE STEVILKE 150 DIN.

Naročilna za letos in prihodnje leto — skupaj osem števil — znaša 1200 din in jo je treba nakazati na tekoči račun številka 1012-T-1878.

KNJIGARNE IMAJO OBICAJEN POPUST.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

NA MEDNARODNIH TEKMAH V BEOGRADU IN SOFIJI

FINIŠ JE ODLOČIL

Včeraj so našli nogometaši odigrali dve mednarodni tekmi. Repr...

Beograd - Carigrad 4:3 (1:1)

Beograd: Stojanović, Belin, Lazarević, Ljubonović, Jovanović (Diskić), Pajević, Petaković, Jočić (Mihaljević), Marković, Bobek, Herceg.

CARIGRAD BOLJSI V PRVEM POLČASU

Prvi polčas te tekme nas je spominjal na tekmo v Sarajevu. Eno minuto je bilo v zasedi, drugo pa se je samo branilo.

ATLETSKO PRVENSTVO »PARTIZANA« V NOVI GORICI

215 tekmovalcev iz 11 društev

Ob otvoritvi novih liahkoletskih naprav na igrišču športnega društva »Branki« je bilo v nedeljo v Novi Gorici II. okrajno prvenstvo društev Partizanov in lahki atletiki.

Mihalič povabljen na Silvestrski tek v Sao Paolo

Sao Paolo, 20. okt. - Na tridesetih nočnih tekih »San Silvestre« po ulicah Sao Paula na večer pred novim letom so povabili med drugim lahkega zmagovalca Čeha Zatočka, Angličana Chatswaya in Pirjeja, Nemca Schadeja, Jugoslavana Mihalčiča in Rusa Kuca.

Nemški atleti nadaljujejo svojo turnejo

Tokio, 19. okt. - Nemški atleti nadaljujejo svojo turnejo po Japonskem. Drugo tekmovalstvo je bilo v mestu Marioka. Sprinter Pütterer je bil spet najboljši in je pretekel 100 m v času 10,4.

Dolar in Harangozo nagrajena

Beograd, 20. okt. Zarku Dolinarju in Vilimu Harangozu so danes izročili nagrado nazivno tekmovanje zvez Jugoslavije, Zvezbe športov Jugoslavije in Zvezbe športov Srbije, za priboridvoletno prvo mesto v tekmovalstvu moških dvojic v namiznem tenisu na svetovnem prvenstvu v Londonu.

Rudniki, pozor!

Rudarske svetilke vseh vrst, aparate za indikacijo metana, jeplane akumulatorje kakor tudi svetlobne varnostne svetilke vodilne svetovne trvdke FRIEMANN & WOLF kakor tudi vse informacije lahko dobite pri podjetju »DINARA«

INOZEMSKA ZASTOPSTVA

Beograd - Vlakovičeva ul. 5 Poštini predal 810

»DINARA«

INOZEMSKA ZASTOPSTVA Zagreb - Draškovičeva ul. 46 Poštini predal 159

AVTOPODJETJE »SLAVNIK« - KOPER

nujno rabi 4 kvalificirane avtokaroseriste Plača po dopovorni. Ponudbe je dostaviti tajništvo podjetja. Nastop službe takoj.

Crvena zvezda - CDNA 2:2 (1:0)

Danes je Crvena zvezda v Sofiji pred več kot 40.000 igralci igrala neodločno z moštvo CDNA 2:2 (1:0). Strelci: Toplak v 41. in Mitlić v 44. minuti za Crveno zvezdo, Kolev v 84. in Janjev v 90. minuti za CDNA.

Domaji so še vedno igrali lagodno in slabo. Turki so v 57. minuti zlahka prišli v vodstvo - prek Ljubonovića, ki je dosegel avtogol. Potem so Beograščani prešli v napad, vendar so bili nepovezani. Blizal se je konec igre, potem pa je nenadoma prišel finiš, katerem so domaji igralci dobro zaigrali in v treh minutah dosegli tri gole.

Igra na tej tekmi je bila slaba. Turški nogometaši so bili boljše v prvem polčasu in so sprito svoje igre zaslužili neodločen rezultat. Prikazali so požrtvovalno, borbeno in hitro igro.

Domaji igralci so igrali večinoma slabo, delali začetniške napake in igrali nepovezano. Zadovoljili so šele v finišu.

V reprezentanci Beograda je bil najboljši Stojanović, ki je ubranil nekaj nevarnih strelcev. Deloma sta v obrambi zadovoljila Jovanović in Diskić, v napadu pa Bobek in Herceg. Sodič je Vasa Stepanović z napakami. Lj. Lovrić

Rezultat tekme je povsem resen. Pri Crveni zvezdi sta bila najboljša Spajić in Toplak, zadovoljili pa so tudi Krivokuća, Zeković, Zlatković in Mitlić, moštvo CDNA pa so se izkazali: Božkovič, Kolev in Milanov. Italijan Bernardi je sodil dobro.

Crvena zvezda je nastopila v naslednji postavi: Krivokuća, Nešević, Zeković, Popović, Spajić, Zlatković, Veselinov, Mitlić, Toplak, Cokić (Zivanović), Rudinski.

Podpredsednik komiteja za fizikulturo in šport Bolgarije Angel Vasev je razgovarjal danes z vodstvom Crvene zvezde o nadaljnjih srečanjih športnikov Jugoslavije in Bolgarije.

Dogovorili so se, da bosta po ena moška in ženska košarkarska ekipa iz Sofije sodelovali na turnirju, ki bo septembra 1955 v Beogradu. En beograjski klub pa bi gostoval prihodnje leto v Sofiji.

Črna zvezda, ki bo ena bolgarske odbojarske ekipe sodelovala aprila prihodnjega leta na mednarodnem turnirju v Beogradu. Povratna tekma bi bila julija istega leta.

Bolgarska moštva, ki bodo sodelovala na teh turnirjih v Beogradu, bodo gosti Crvene zvezde. L. Martinović

Položite vena na grob Georgija Dimitrova

Sofija, 20. okt. - Igralci in vodstvo Crvene zvezde so položili dopoldne ob 11. uri veliki venci na mavzolej Georgija Dimitrova, Venca, na katerem je pisano »Crvena zvezda - Georgi Dimitrov« sta položila Draža Marković in Rajko Mitlić. Polaganju venca je prisostvovalo nad tisoč prebivalcev Sofije.

Prihod naših košarkarjev v Rio de Janeiro

Rio de Janeiro, 20. okt. Jugoslovanska košarkarska reprezentanca je prispela v ponedeljek popoldne z letalom iz Rima v Rio de Janeiro, kjer bo od 23. oktobra do 6. novembra sodelovala na svetovnem košarkarskem prvenstvu. Jugoslovanska reprezentanca se je nastanila v hotelu »Luxor« v bližini velikanovskega in najlepšega trga v Rio de Janeiru. V tem hotelu se bo nastanila tudi ženska reprezentanca. Jugoslovani bodo začeli trenirati danes v telovadni dvorani »Cariocar«, ki jim jo je dala na razpoložljivo brazilska košarkarska federacija.

V Rio de Janeiro so že prispela reprezentanca Kanade, Paragvaja in Izraela, ostale reprezentance pa bodo prispela danes in jutri. Izraelci ne trenirajo javno tako, da ne morejo trenirati pripravljenosti niti športni novinarji. Vodja izraelske reprezentance Abraham Schneider je izjavil, da bo njegovo moštvo pokazalo brezhibno ekshibitivno igro. Meni, da se bo uspešno postavilo po robu najboljšim moštvom - reprezentancam ZDA, Brazilije in Urugvaja.

REPUBLIKA ROKOMETNA LIGA

Ordred : Svoboda 19:16 (10:9)

Ljubljana, 20. okt. - Danes je bila na igrišču Odreda odigrana zaostala tekma IV. kola moške republiške rokometne lige, med Odredom in Svobodo. V izenačeni igri je zmagalo moštvo Odreda predvsem zaradi odlične igre najboljšega igralca Jovina, ki je v zadnjih minutah dosegel štiri gole in s tem zagotovil zmago svojemu moštvu. Pri obeh moštvih sta bili obrambi slabši del moštva in sta zakrivila precej golov. Najuspešnejša strelica sta bila Jovin pri Odredu s 7 in Papež pri Svobodi s 6 goli.

Po tej zmagi je Odred postal resen kandidat za naslov prvaka jesenskega dela. Ekipa Svobode do sedaj še ni osvojila nobene točke in se nahaja na predzadnjem mestu.

Po tej tekmi je lestvica naslednja: Branik 3 3 0 0 45:22 6 Odred 3 3 0 0 37:30 6 Rudar 4 2 0 2 51:30 4 Svoboda 3 0 0 3 34:83 0 Proletarec 3 0 0 3 12:44 0

Letos bo to tekmovalje od 16. do 31. decembra na Dunaju. V vsakem moštvo bodo štiri igralci. Borili se bodo za pokal »Antonija« Wiener Kuriera, ki si ga je lani priboril naš prvak Partizan v tekmovalstvu za srednjeevropski pokal. Moštvo, ki bo v tem tekmovalju trkrat zmagalo, bo prejelo pokal v trsno last.

Smučarski klub »Ljubljana« vabi vse članke na sestanek dne 22. okt. ob 19.30 v sindikalni dvorani Direkcije železnice.

DNEVNE NOVICE

OBJAVA

Hišni sveti morajo v smislu navodil za finančno poslovanje, izdanih od Sveta za stanovanjske zadeve MLO odprti tekoči račun pri Mestni hranilnici ljubljanski, po naslednjem vrstnem redu:

25. oktobra hiše v ulicah, ki se začnejo začetno črko A, B, C, C ter siedeče ulice črke D: Djakovljeva, Dolensjka, Dalmatinova in Dermotova;

26. oktobra 1954 ostale ulice črke D, katere niso zgoraj navedene ter črke E, F, G, H, I, J;

27. oktobra 1954 črke K, L, M, N; 28. oktobra 1954 črke O, P, R; 29. oktobra 1954 črke S, T, U; 30. oktobra 1954 črke Š, V, Z, Z.

Hišni sveti in zasebni lastniki naj se od 25. oktobra dalje zaradi vplačil in izplačil (tudi likvidacija starih računov iz stanovanjskih skladov) obračajo na Mestno hranilnico ljubljansko in ne več na Stanovanjsko upravo.

Mestna hranilnica ljubljanska. Društvo LRS za združene narode prireja »Razstavo o pravicah človeka« v dvorani MLO v Kresjih. Razstava prikazuje razvoj borbe za človekove pravice do danes in vlogo Organizacije združenih narodov v tej borbi. Razstavo bo odprta od 24. do 30. oktobra od 9.15. Vstop prost.

Združeno rezervnih oficirjev Jugoslavije, podobor »Oskar Kovalevič«, sklicuje za svoje člane in druge rezervne oficirje s terenov »Stara Ljubljana« in »Prule« kontrolni zbor v Četrtek, dne 21. oktobra ob 20 v društvenem lokal Stari trg 24. Prinesli je oficirsko legitimacijo in člansko izkaznico.

Pri Mestni hranilnici ljubljanski so bile do danes izrebane naslednje številke hranilnih knjižic: 223.378, 223.471, 221.950, 7993 in 220.958. Lastniki teh hranilnih knjižic naj se zgledajo pri Mestni hranilnici ljubljanski zaradi izrebanja vložne knjige.

Društvo strojarjev, strojevodij in kurjačev LRS bo imelo v nedeljo, dne 24. oktobra ob 9 v prostorih železniškega sindikalnega doma članski sestanek z dnevnim redom: Poročilo o kongresu društev FLRJ v Zagrebu in razgovori. Vabljani člani in prijatelji društva.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za četrtek, 21. oktobra

Poročila: 5.55, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00. 6.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) vmes ob 6.30 Tržno poročilo - 6.55 v Pesti in plesu po Jugoslaviji - 7.30 Camille Saint-Saëns: Živalski karneval - 7.40 Za gospodinjo - 7.40-8.00 Radijski kolektor - 11.05 Glasbena medigra - 11.15 Za pionirje - 11.35 Orkestralni spored Matija Bravničar: Diverzimento za klavir in godalni orkester - Marijan Kozina; Bela krajina - 12.00 Kmetijski nasveti - 12.10 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije p. v. kapetana Jožeta Bruna - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Ludskooprostevni obzorja - Janko Laška; Delo ljudskih prostevnih društev v desetem letu po osvoboditvi - 13.10 Za vsakogar nekaj - 14.00 Iz tehnike - 14.10 Opoldanski koncert Edvard Grieg: Koncert za klavir in orkester v a-molu op. 16 - Emil Adamič; Tatarska suita - 15.15 Lahka glasba - 15.30 Tržni poročila - 15.45 Operna glasba - Ziva Jankič; Literatura - Andre Maurois: Thamatosa Palace hotel - 11. - 16.30 Zeleni ste - poslušatelj - 17.10 Popoldanski simfonični koncert Arcangelo Corelli; Concerto grosso v D-duru op. 6 št. 4 Johannes Brahms; Prva simfonija - 18.00 Okno v svet; Danska - deželna kmetijskega napredka - 18.10 Pesni skozi stoletja (ciklus odnaja pesmi iz domače in svetovne glasbe ustvarjalnosti - 18.30 Modni kotiček; Nekaj kozmetike - 18.40 Pesmi jugoslovanskih avtorjev poje moški zbor DPD Svobode-Tabor »Angel Besednjak iz Maribora p. v. Albina Horvata (Prenos iz Maribora) - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 20.00 Dnevno aktualnosti - 20.15 Četrtekovo domače pesmi in frazije na vrhu; Irenski kvartet in solisti - 21.00 Literarni večer - Božidar Borko; Andre Maurois - 21.30 Večerni orkestralni spored - 22.15-23.00 Plesna glasba - Dnevni spored za petek, 22. oktobra

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Tržno poročilo - 6.55 Poskočene napeve izvajajo »Strije fantije« - Vaški kvintet - 7.10 Edward Grieg: Holbergska suita - 7.30 Za gospodinjo - 7.40-8.00 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 11.05 Glasbena medigra - 11.15 Cielbanom - dober dan! - 11.30 Spored slovenskih orkestralnih skladb - 12.00 Kmetijski nasveti - 12.10 Ljubljanski komorni zbor pod vodstvom Milka Škoberneta poje slovenske narodne pesmi - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Na straži - 13.15 Za vsakogar nekaj - 14.00 Za pionirje: Dušan Mevlja; Pesmi za otroke - 14.20 Opoldanski koncert - 15.15 Lahka glasba - 15.30 Glasbeni razgledi - 15.45 Znanje operne melodije - 16.10 Utrinki iz literature: M. A. Nexob; Endovnevi kralj - 16.30 Zeleni ste - poslušatelj - 17.10 Popoldanski simfonični koncert - 18.00 Društveni posovari: Mednarodni otroški fond UNICEF in njegova dejavnost pri nas - 18.10 Umetine in narodne pesni poje mešani zbor »Partizana« Brezovica pod vodstvom Ernesta Švare - 18.30 Iz kolektivov za kolektive: Razvoj in gospodarjenje nekaterih podjetij v Sežani - 18.45 15 minut z Avgustom Stanikom - 19.00 Radijski dnevnik - 20.00 Tedenski znanstvenopolitični pregled - 20.15 Obraz iz italijanske glasbene renesanse: Claudio Monteverdi, prvi moister opere - 21.00 Oddaja o morju in pomorskih čevljarjih - 21.30 Plesna in zabavna glasba - 22.15-23.00 UKV program.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Četrtek, 21. oktobra ob 20: Rostand: »Cyrano de Bergerac«. Abonma A. Petek, 22. oktobra: Zaprt.

OPERA

Četrtek, 21. oktobra ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Abonma H. Petek, 22. oktobra ob 19.30: Musorgski: »Soročinski sejem«. Abonma red K.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Četrtek, 21. oktobra ob 20: Christopher Fry: »Gospa ne bo zgorela«. Red Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji. (Thomas - Franek Trefalt) Petek, 22. oktobra ob 20: Tennessee Williams: »Steklena menažarija«. Red Petek. Vstopnice so tudi v prodaji.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film IVANHOE Brez tednika. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. - V glavni vlogi: Robert Taylor, Elisabeth Taylor in Joan Fontaine.

KINO »LITOSTROJ«

Francoški film: »Trenutek resnice«. - Predstava ob 20. Prodaja vstopnic 10 pred pričetkom predstave.

JESENICE: »RADIO«

Franc. film: »Sovražnik države št. 1«. Predstavi ob 18 in 20. CELJE: »UNION«: Angleški barvni film: »Vzpon na Everest«. Predstavi ob 18 in 20. - »DOM«: Angl. film: »Visek nevarnosti«. Predstavi ob 18 in 20.

KRANJI: »STRŽIČ«

Izredne mladinske predstave ob 9 in 14 ameriškega barvnega filma: »Ostržek«. Vstopnina enotna 10 din. Film se otrokom in mladini toplo priporoča. - Ameriški barvni film: »Na Rivieru«. Tednik. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. - »SVOBODA«: Ameriški barvni film: »Ostržek«. Predstavi ob 10 in 16. Za otroke in šolsko mladino vstopnina enotna 10 din. Ameriški film: »Pohlepneži«. Predstava ob 18.

PTUJ: Nemški film: »Greh«

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film

»VLOMILEC«

In tednik. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

JELA SOL kot dodatek kopeli dela čudeže. Popolnoma preroden si po kopeli, če si dodal vodi JELA SOL. Dobi se v drogerijah in parfumerijah. KROMOV PRASEK je najboljšo sredstvo za čiščenje štedilnikov in posode. Dobi se zopet v vseh trgovinah. KROSAN pozna danes vsaka dobra gospodinja in vsak dober kmet. Krompir, posut s KROSANOM, ne gnije. Dobi se v drogerijah, semenarnah in zadrugah.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom, 21. oktobra t. l. ob 18. uri bo predaval v dvorani SAZU akademik prof. Marijan Kozina. Tema: L. van Beethoven in njegov opus 31 (z magnetofonskim posnetki).

MARIBORSKE VESTI

KINO PARTIZAN: Jugosl. film: »Daleč je sonce«. UDARNIK: Mehlički film: »La Red. POBEZJE: Švedski film: »Zaradi moje ljubezni«. STUDENCI: Amer. film: »Vodnjak«.

Spored za petek, 22. oktobra PARTIZAN: Jugosl. film: »Daleč je sonce«. UDARNIK: Amer. barvni film: »V vrtincu«. POBEZJE: Zaprt. STUDENCI: Zaprt.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 21. oktobra ob 20: Foerster: »Gorenjski slavček«. Red A. Petek, 22. oktobra ob 15: Verdil: »Rigoletto«. Sola TAM.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE Četrtek, 21. oktobra ob 20: Herbert Grün: »Atomski ples«. Izven. Petek, 22. oktobra ob 20: Ugo Betti: »Zločin na Kozjem otoku«. Gostovanje v Zalcu.

LJUDSKA UNIVERZA V CELJU

Danes, v četrtek, 21. oktobra ob 19.30 bo na učiteljsku i. filmski večer, kjer bodo predvajali filmi pod naslovom: »Po naši domovini«. Uvodno besedo bo imela tov. Knez Zdenka, prof. na I. gimnaziji. Vljudno vabljani.

Vesti iz Kranja

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ Četrtek, 21. oktobra ob 18: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Beans, Res C in Izven. Petek, 22. oktobra ob 20: Hans Tiermeyer: »Mladost pred sodičem«. Red B in Izven.

DROBNI OGLASI

10 VEZALCEV zimskih salam potrebuje ekspozitna klavnica »Srbija« v Veliki Planj. Nastop takoj, stanovanje in hrana zagotovljena, plača po tarifnem pravilniku. - Prošnje pošljite na gornji naslov.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Četrtek, 21. oktobra ob 20: Rostand: »Cyrano de Bergerac«. Abonma A. Petek, 22. oktobra: Zaprt.

OPERA

Četrtek, 21. oktobra ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Abonma H. Petek, 22. oktobra ob 19.30: Musorgski: »Soročinski sejem«. Abonma red K.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Četrtek, 21. oktobra ob 20: Christopher Fry: »Gospa ne bo zgorela«. Red Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji. (Thomas - Franek Trefalt) Petek, 22. oktobra ob 20: Tennessee Williams: »Steklena menažarija«. Red Petek. Vstopnice so tudi v prodaji.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film IVANHOE Brez tednika. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. - V glavni vlogi: Robert Taylor, Elisabeth Taylor in Joan Fontaine.

KINO »LITOSTROJ«

Francoški film: »Trenutek resnice«. - Predstava ob 20. Prodaja vstopnic 10 pred pričetkom predstave.

JESENICE: »RADIO«

Franc. film: »Sovražnik države št. 1«. Predstavi ob 18 in 20. CELJE: »UNION«: Angleški barvni film: »Vzpon na Everest«. Predstavi ob 18 in 20. - »DOM«: Angl. film: »Visek nevarnosti«. Predstavi ob 18 in 20.

KRANJI: »STRŽIČ«

Izredne mladinske predstave ob 9 in 14 ameriškega barvnega filma: »Ostržek«. Vstopnina enotna 10 din. Film se otrokom in mladini toplo priporoča. - Ameriški barvni film: »Na Rivieru«. Tednik. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. - »SVOBODA«: Ameriški barvni film: »Ostržek«. Predstavi ob 10 in 16. Za otroke in šolsko mladino vstopnina enotna 10 din. Ameriški film: »Pohlepneži«. Predstava ob 18.

PTUJ: Nemški film: »Greh«

KINO »ŠIŠKA«

Angleški film

»VLOMILEC«

In tednik. Predstave ob 18, 19 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

JELA SOL kot dodatek kopeli dela čudeže. Popolnoma preroden si po kopeli, če si dodal vodi JELA SOL. Dobi se v drogerijah in parfumerijah. KROMOV PRASEK je najboljšo sredstvo za čiščenje štedilnikov in posode. Dobi se zopet v vseh trgovinah. KROSAN pozna danes vsaka dobra gospodinja in vsak dober kmet. Krompir, posut s KROSANOM, ne gnije. Dobi se v drogerijah, semenarnah in zadrugah.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom, 21. oktobra t. l. ob 18. uri bo predaval v dvorani SAZU akademik prof. Marijan Kozina. Tema: L. van Beethoven in njegov opus 31 (z magnetofonskim posnetki).

MARIBORSKE VESTI

KINO PARTIZAN: Jugosl. film: »Daleč je sonce«. UDARNIK: Mehlički film: »La Red. POBEZJE: Švedski film: »Zaradi moje ljubezni«. STUDENCI: Amer. film: »Vodnjak«.

Spored za petek, 22. oktobra PARTIZAN: Jugosl. film: »Daleč je sonce«. UDARNIK: Amer. barvni film: »V vrtincu«. POBEZJE: Zaprt. STUDENCI: Zaprt.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 21. oktobra ob 20: Foerster: »Gorenjski slavček«. Red A. Petek, 22. oktobra ob 15: Verdil: »Rigoletto«. Sola TAM.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE Četrtek, 21. oktobra ob 20: Herbert Grün: »Atomski ples«. Izven. Petek, 22. oktobra ob 20: Ugo Betti: »Zločin na Kozjem otoku«. Gostovanje v Zalcu.

LJUDSKA UNIVERZA V CELJU

Danes, v četrtek, 21. oktobra ob 19.30 bo na učiteljsku i. filmski večer, kjer bodo predvajali filmi pod naslovom: »Po naši domovini«. Uvodno besedo bo imela tov. Knez Zdenka, prof. na I. gimnaziji. Vljudno vabljani.

Vesti iz Kranja

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ Četrtek, 21. oktobra ob 18: Sidney Howard:

V SRŠENJEM GNEZDU

PO PRIPOVEDOVANJU TOŠE POPOVSKEGA

To je bil za policijo pomemben plen. Vedeli so, da Strugar zavzema vidno mesto v vodstvu KP. Zdaj bi hoteli čim več iztisniti iz njega. To pa se jim ni posrečilo ne zlepa ne zgrda. Najhujši krvniki so navalili v njegovo celico in ga mlátili in mučili do nezavesti. Ko se je spet ovedel, so začeli znova.

— Pasji sinovi, tudi besede ne zveste od mene.

To je bilo vse, kar je Djuro med mučenjem povedal. Se z večjim besom so planili nanj. Tepali so ga z nogami in mu trgali meso s telesa. Prenehali so, kadar je izgubil zavest.

Janko je zvedel, koga so ujeli in bil je ves potr. Z Djurom sta bila dobra prijatelja, ne le da sta imela pogoste zveze, Strugar je postal tudi njegov najboljši učitelj, ki mu je širil obzorje in ga dvigal iz malodušja, če se ga je polastilo sprško odurne službe na policiji.

Kot le kaj ga je zadela Strugarjeva nesreča. Kako naj mu pomaga, če ga že rešiti ne more? Na lastno pest je hotel ukrepati. Oprezal je, kdaj bo Djuro sam v celici. Posrečilo se mu je priti do njega. Strugar je bil tako zdelan, da ga je komaj prepoznal. Janko je predlagal, naj bi skupaj skušala zbežati.

— Pojdiva, Djuro. Prinesel sem dva revolverja. Nekako se bova prebila.

Strugar je s težavo obrnil glavo. Le še v njegovih očeh sta bila življenje in moč.

— Ne misli na to, Janko. Ti imaš svoje naloge, ga je bodril. Boj se šele začel. Vzdržati moraš na svojem mestu. V meni že ugaša življenje. Zakaj bi se oba žrtvovala!

Janko se je tresel od razburjenja, komaj je zadržal solze.

— Le pogumno dalje. Ne obupaj.

Strugar je vtilval Janku poguma, dokler nista zaslišala korakov na hodniku. Spet so prihajali krvniki.

— Kaj je, Janko? so ga vprašali.

— Se vedno je nezavesten, se je izmotal in vrgel zadnji pogled na umirajočega prijatelja. Kmalu je Djuro v novih mukah izdihnil.

Kadar je Janka spet zagrabilo malodušje, se je spomnil na ju-

naško zadržanje in besede Djura Strugarja.

V ulici Vele Nigrinove in sosednjih ulicah je bila napredna mladinska skupina. Razen Ljiljane Djordjevič je bilo v njej še nekaj fantov in deklet, med njimi tudi mladenič, znan pod imenom »Tenko«. Po njegovem govorjenju sodeč je bil borben in odločen, ni se pa kot tak izkazal še v nobeni akciji. Le Ostrovskega »Kako se je kalilo jeklo« in nekatere druge knjige, ki jih je mladina rada brala, so bile skrite na podstrešju njegove hiše.

Ko se je 22. junija 1941 začela vojna med Nemčijo in ZSSR, je Tenko prišel k materi Ljiljane Djordjevič. V gumbnici je nosil rdeč nagelj.

— Gospa, začela se je vojna med Nemčijo in ZSSR. Potolčki jih bomo!

— Prav, prav. Toda čemu rdeč nagelj? S tem nič ne dokazuješ. Ni vse v cvetu.

— Gospa, in še koliko pomeni! Rdeče! To mi je pri srcu. Ne bojim se nikogar.

Tenko je govoril lepo in hvaleljivo. Povsod je hotel imeti prvo besedo. V duhu, ko je boograjška mladina izvrševala prve akcije proti okupatorju, si je prid-

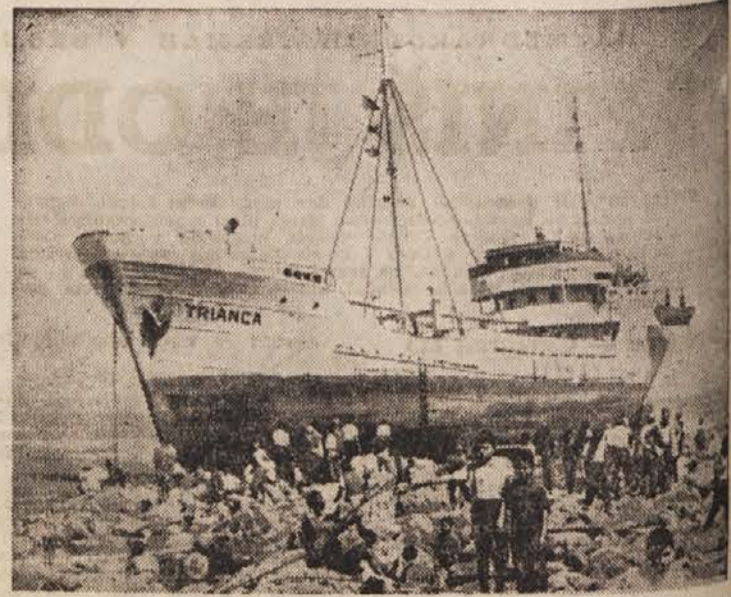
zadeval pridobiti naklonjenost pri mladincih. Vendar pa so bili v mladinski skupini proti njemu nekako rezervirani. Poznali so ga namreč še od prej, da je pogosto menjaval svoje mišljenje in stališča.

Naenkrat pa je Tenka zmanjkalo. Govorili so, da so ga aretirali. Nihče pa ni vedel nič točnega. Čez nekaj časa pa se je razširila vest, da je v zaporu Specialne policije in da se junaško drži.

Nekoga dne pa se nepričakovano pojavi »Tenko«. Bil je shujšan, upadel. Na licih je imel mučeniški izraz. Dajal je vtis človeka, ki je mnogo pretrpel.

Mladinci so se zbrali okrog njega.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Holandiska ladja »Trianca« se je ponesrečila, ko je nasedla ob obali blizu Casablance v Maroku

Za Hitlerjevo zapuščino se potegujejo

Uradno še zdaj ni potrjeno, da je Hitler mrtev

Pred sodiščem v Berchtesgadenju je bila prejšnji teden prva razprava, na kateri je šlo za Hitlerjevo zapuščino. Zanj se poteguje njegova sestra Wolfova in družina Eve Braunove. Sodišče mora tudi odločiti, kako je z zakonitostjo ukrepa avstrijske države, ki je zaplenila Hitlerjevo zbirko slik. Hitler se je poročil z Braunovo nekaj dni pred padcem Berlina v bunkerju Državne pisarne. Tako imajo pravico do njegove zapuščine tudi njeni svojci. Preden pa jo bodo dobili, bodo morali dokazati, da je Hitler res mrtev. Uradno namreč njegova smrt še zdaj ni potrjena.

Več prič je baže videlo v bun-

kerju na vrtu Državne pisarne dvojce v odejo zaviti trupel, ki so ju sežgali. Priče pravijo, da je šlo za Hitlerja in za Evo Braun, ki se je zastupila s ciankalcijem, med skrahiranimi nacisti zelo priljubljenim strupom. Uradno pa niso ugotovili, ali sta bili res sežgani trupli nacističnega kolovodje in njegove žene. Sovjetske oblasti so po vikorakanju v Berlin skrbno preiskale razvaline Državne pisarne in vrt okoli poslopja. Znano je samo, da so našle ostankse sežganih trupel. Tako naj bi bilo dokazano, da se je sovjetskim oblastem posrečila ugotovitev, da je Hitler mrtev.

Ljudje, ki so imeli kdaj opra-

viti s Hitlerjem, so opazili njegovo čudno zobovje. Njegovi majhni zobje so bili modrikasto beli, kar je kazalo na tenko plast emajla. Kadar je govoril, so se mu svetile v ustih zlate krome. Takšnega zobovja ni težko spoznati. Zato so sovjetske oblasti večkrat zaslišale berlinskega tehnika Fritzja Ehtmanna, asistenta Hitlerjevega telesnega zdravnika prof. Blaschkeja. Pokazali so mu odlomke čeljusti z zlatimi kromami, mostiček in vso spodnjo čeljust. V zobčiku je bilo tudi odlikovanje s kljukastim križem in železni križ iz prve svetovne vojne. Ehtmann je takoj spoznal, da so ti človeški ostanki vse, kar je utegnili ostati od Hitlerjevega trupla. Rusji so zahtevali, naj ugotovi istovetnost Hitlerjevega zobovja, kar je brez odklepanja storil.

Po zaslišanju so ga odpeljali v zloglasno koncentracijsko taborišče Vorkuto onkraj polarnega kroga. Tam je srečal bivšega esesovca Mangershaua, člana Hitlerjeve telesne straže, in upravnik garaže Državne pisarne Schneiderja. Oba sta potrdila, da sta bila navzoča, ko so Hitlerjevo truplo sežgali in da sta prisrčbela za to potrebni bencin. Ehtmann se je nedavno vrnil iz Sovjetske zveze.

WILHELM LICHTENBERG

Kriminalistična psihologija

Komisar Letournelle, predstojnik preiskovalnega oddelka, je poklical v svojo pisarno nekaj detektivov, ki so bili dobili posebne naloge. Pokazal jim je po vrsti neko fotografijo, potem pa jim je zadevo pojasnil: »Gospod! To je fotografija neke slike, ki je še pred dvema urama visela na sedanji razstavi modernega slikarstva. Pazite dobro, prosim, gospoda! Ta slika Gastona Robina z imenom »Dekle po udarcu usode« ne visi več na razstavi.»

Letournelle je nenadoma obmolnil, se je jezno ozrl na priletnega detektiva svojega oddelka in vprašal: »Ali pravzaprav spite, Dupont?« Dupont je odprl oči in odgovoril, da ni spal. V dokaz je v eni sapi ponovil, kar je rekel komisar. Ta stari Dupont spravi človeka v slabo voljo, pa naj bo še tako razigran. Toda komisar je nadaljeval:

»Naše delo se mora torej začeti, gospoda moja. In prav nič ne dvomim, da bomo pojasnili skrivnost v zvezi s tatvino te slike. Moderna kriminalistična psihologija nam nudi za to mnoge možnosti. Strogo psihološko rečeno, gospoda moja, se moramo

vprašati, kdo pride kot tat v poštev? Vtem ko je Letournelle razvijal te misli, so se njegove lepe tenke roke zelo nasorno poigravale. »Torej kdo?« je pomovil svoje retorično vprašanje. »A— navaden tat. No, gospoda moja, kaj se more v tem primeru zgoditi? Kar poslušajte, prosim. Kartoteka tatov mora stikati za ljudmi, ki se na podlagi poteka svoje izobrazbe razumejo na slike in njihovo tržno vrednost. Krog takšnih zločincev iz navade ne bo posebno velik. Izkušnje namreč kažejo, da je raven tatov iz navade zelo nizka.«

Letournelle je na tem mestu srdito vprašal:

»Ali sploh poslušate, Dupont?« Kazno je bilo, da se je Dupont res zdrnil iz prijetelega spančka. Brž pa je zatrdil:

»O pač, gospod komisar, o pač!«

»Gospoda moja!« je nadaljeval komisar svoje napotke. »Prihajamo k črki B. Kdo pride kot tat še v poštev? Blaznež. Znana manjga duševno bolnih ljudi je, da vse javno razstavljeno ali popackajo ali pa napravijo povsem neučinkovito. Moderna kriminalistična psihologija pozna nešteto takšnih primerov. Kaj naj se torej zgodi, če hočemo storilca izslediti — s pogojem, da je bil res blaznež? Treba je poizvedeti pri psihiatrib, kateri izmed njihovih pacientov trpi na tako imenova-

nem umetninskem kompleksu ali čigavo splošno stamje je takšno, la majhna, ko je stari Dupont že da lahko sklepamo, da bo dobil takšen kompleks. Povprašajte na klinikah in v sanatorijih za izrezano sliko »Dekle po udarcu usode«.

Letournellova osuplost ni bičigavo splošno stamje je takšno, la majhna, ko je stari Dupont že da lahko sklepamo, da bo dobil takšen kompleks. Povprašajte na klinikah in v sanatorijih za izrezano sliko »Dekle po udarcu usode«.

Letournelle je presenečeno gledal starega Duponta in zamrmral: »Vi... Dupont...? Viste našli sliko? In povrh še tako hitro? Kako pa se vam je to posrečilo?«

»S kriminalistično psihologijo,« je odgovoril detektiv Dupont tako zaspano in brezbržno, kakor je govoril zmeraj.

»Vi in kriminalistična psihologija?« je vprašal komisar Letournelle še bolj presenečeno.

»Da,« je prikal Dupont. »Najprej sem si namreč ogledal fotografijo z udarcem usode. Potem pa sem se napotil k slikarju Gastonu Robinu v atelje in mu rekel kar naravnost: »Cujte, vil Takšnega zamaka, kakor je vaša slika, ne ukrade ne blaznež, ne tat iz navade, najmanj pa zavisten kolega. Kdo bi vam namreč zavidal kaj takšnega? Slika ste sami izrezali iz okvira, da bi postal zanimivi. Prvi hip je Robin to drzno zanikal. Potem pa sem preiskal njegovo stanovanje in našel sliko pod omaro.«

In detektiv je po tem sporočilu odšel iz predstojnikove sobe.

Komisar je nekaj časa kar zijal. Potlej pa je pomislil sam pri sebi: No dal! Saj tudi slepa kura zrno najde...

ZA DOBRO VOLJO

»Rad bi zvedel kaj o svoji preteklosti. Spomin me je namreč začel zapuščati.«

JURE

NAPISAL BRODAR, RISAL JEZERNIK

25. Iz za drevca je pokukal mesec in s svojo srebrno lučjo osvetljeval ozko stezo, po kateri so hiteli partizani. Iz vasi je bilo slišati jok in tarnanje, vmes pa surove kilce in udarce. Bell in Italijani so odnašali iz hiš vse, kar je bilo vrednega, in s puškinimi kopti gonili ljudi na kup. Nekdo se je postavil v bran. »Roparji!« je kriknil. »Vse življenje sem garal, da som...« Dajjo ni prišel. Planilo so po njem in ga pobili na tla s puškinimi kopti.

26. Partizani so obstali. Komaj dvajset korakov pred njimi je v mesečini stala strojnica, poleg nje pa so ležali trije belogardisti. Zasedal trije »junaki« so jim obračali hrbet in napeto gledali v vas. Trije partizani so nosilno pohiteli naprej. Mehka trava je dušila njihove korake. Ze so bili pri zasodi. Prijeli so puške za cev in zamahnili. »Tovariši, pridite po municijo!« je polglasno poklical eden izmed njih. »Mitraljez vam damo pa povrh!«

27. Municije je bilo v zasodi res dovolj — dva polna zaboja. Partizani so si natlačili žepo. Eden si je zadel strojnico na ramo in podjetno menil: »Najbrž je zasoda tudi na drugem koncu vasi. Mislim, da vem, kam so jo postavili.« Može so pohiteli med drevjem na drugi konec vasi. Zasoda je res bila tam, kjer si jo je zamislil partizan. Hitro so opravili tudi s to. Potem so jo četa razdellila.

28. Skupina partizanov, kateri sta se pridružil Jure in Štef, je prodrla v vas z isto strani kot poprej belogardisti. Ob polno naloženom lojtrskem vozu so zagledali prvo gručo belogardistov; po cesti je škripaje prihajal še drugi težko naložen voz. »Gremo!« je zavpil tisti, ki je držal konja za povodec. »Počakajte še malo!« je zaklical partizan, ki je legel za strojnico in nameril. »Zakaj pa?« je bedasto vprašal belogardist. »Fotografiral vas bomo!« je pojasnil mitraljezec in stisnil petelina.